

Projekt

z dnia

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA OPOLA**

z dnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030
pn. „Opole wspiera seniorów”**

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 5c ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 zm.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1436) oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 zm.: Dz. U. z 2025 r. poz. 718, poz. 1302, Dz. U. z 2026 r. poz. 203) - Rada Miasta Opola uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030 pn. „Opole wspiera seniorów”, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Opola.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

**Program Polityki Senioralnej Miasta Opola
na lata 2026 – 2030
pn. „Opole wspiera seniorów”**

Spis treści

Wstęp	3
1. Sytuacja demograficzna, prognoza ludności oraz polityka senioralna Miasta Opoli	5
Miasto Opole a polityka senioralna	9
2. Podstawa prawna Programu i działania samorządu gminy w zakresie polityki senioralnej	12
3. Realizacja polityki senioralnej w mieście Opolu w latach 2023-2025	13
A. Dokumenty Programowe	13
Przyjęcie pierwszego w historii Miasta Opoli dokumentu strategicznego ujmującego w sposób kompleksowy kwestie senioralne.....	14
Certyfikat Światowej Organizacji Zdrowia WHO „Miało Przyjaznych Starzeniu”	15
B. Zaplecze instytucjonalne w obszarze polityki senioralnej	16
Usługi społeczne dla osób starszych realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu	16
Działalność Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu” oraz Centrum Aktywizacji Społecznej	16
Działalność Domów Dziennego Pobytu	18
„Centrum RE-Start” i Klub Integracji Społecznej	19
Całodobowa opieka nad seniorami	20
Środowiskowe Domy Samopomocy	22
Miejski Ośrodek Pomocy Osobom Bezdomnym i Uzależnionym w Opolu	23
Senioralne Centrum Pracy w Opolu	24
C. Działalność pozainstytucjonalna w obszarze polityki senioralnej	24
Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	24
Działalność Rady Seniorów Miasta Opoli	27
Działalność Klubów Seniora oraz Uniwersytetów Trzeciego Wieku	28
Uniwersytety Trzeciego Wieku	29
D. Polityka zdrowotna dedykowana seniorom	30
E. Pozostałe działania realizowane na rzecz seniorów w Mieście Opolu	32
Program „Opolska Rodzina” na lata 2019-2029	32
Koperta Życia	32
Teleopieka	33
Program „Korpus Wsparcia Seniorów”	33
Programy: „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” (Program skierowany jest do osób z niepełnosprawnością, w tym osób w wieku senioralnym).....	34
oraz „Opieka wytchnieniowa” (Program skierowany jest do opiekunów osób z niepełnosprawnością, w tym osób w wieku senioralnym)	34
Opolski Telefon Życzliwości 60+	35
Dofinansowanie transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami	35
Wydarzenia edukacyjno-informacyjne oraz kulturalne.....	36
4. Część programowa	37

Wizja i Misja Programu Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030.....	37
Uzasadnienie wizji i misji	38
Analiza SWOT	40
Wyzwania i kierunki działań w obszarze polityki senioralnej Miasta Opola na kolejne lata	41
Cel główny oraz cele szczegółowe Programu	45
Wskaźniki.....	47
System Zarządzania Programem	48
5. Wykaz tabel i wykresów	50
Wykaz tabel	50
Wykaz wykresów	51

Wstęp

Starzenie się społeczeństwa jest jednym z najważniejszych wyzwań współczesnych miast. W Opolu liczba mieszkańców w wieku 60+ systematycznie rośnie. Sytuacja ta wymaga odpowiedniego, skrojonego na miarę aktualnych potrzeb, przygotowania miejskiej polityki senioralnej. Takiej, która uwzględni potrzeby seniorów w wielu zakresach ich potrzeb. Wśród nich należy wymienić:

- **zdrowie,**
- **bezpieczeństwo,**
- **aktywność społeczną,**
- **aktywność kulturalną,**
- **aktywność edukacyjną,**
- **integrację międzypokoleniową.**

Mając świadomość wyzwań wynikających z procesu starzenia się społeczeństwa, w Opolu wychodzimy naprzeciw zmieniającym się potrzebom najstarszych mieszkańców i ich rodzin. Podejmujemy szereg działań ukierunkowanych na zapewnienie godnego starzenia się poprzez poprawę jakości życia oraz tworzenie warunków do aktywności zawodowej i społecznej osób starszych.

Seniorzy są niezwykle zróżnicowaną grupą społeczną. Dlatego nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w sposób jednakowy. W grupie tej można wyróżnić zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi, jak i te, które potrzebują zachęty do aktywnego udziału w życiu społecznym miasta. Są to osoby, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują rzetelnych informacji i jasnych wskazówek. Odrębną grupę stanowią seniorzy niesamodzielni, tj. częściowo lub całkowicie zależni od wsparcia innych osób czy instytucji.

Biorąc pod uwagę powyższe, kierunki działań Miasta Opola powinny uwzględniać potrzeby zarówno osób starszych samodzielnych, osób częściowo zależnych, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osób niesamodzielnych, całkowicie zależnych od pomocy innych.

Polityka senioralna Miasta to skoordynowany system działań realizowanych we współpracy ze środowiskiem lokalnym, którego celem jest samodzielne i godne życie starszych mieszkańców miasta. Starzenie się społeczności to kwestia, która dotyczy organizacji i instytucji działających na terenie miasta w obszarze polityki senioralnej, stąd by osiągnąć zamierzone rezultaty – niezbędna jest i będzie współpraca samorządu z partnerami gospodarczymi, społecznymi, publicznymi i pozarządowymi.

Budowanie partnerstw jest jedną z najlepszych dróg do osiągania sukcesów w Opolu, a świadomie podjęta współpraca, zbudowana na wspólnych wartościach i zbieżnych celach, może stać się doskonałym narzędziem do tego, aby rozwijać miasto i sprawić, by mieszkańcom żyło się lepiej.

Charakterystyka Opola

Opole położone jest w południowo-zachodniej części Polski, od 1950 r. jest **stolicą województwa opolskiego**, najmniejszego spośród wszystkich w kraju. Należy do najstarszych miast w Polsce. W 2017 r. miasto świętowało 800-lecie lokacji przez piastowskiego księcia Kazimierza I Opolskiego.

Opole to główne miasto regionu – ośrodek gospodarczy, administracyjny, kultury, zdrowia, czy edukacji, jest największym rynkiem pracy w promieniu kilkudziesięciu kilometrów. To **biznesowe centrum województwa opolskiego**. Co piąty podmiot gospodarczy z województwa ma swoją siedzibę właśnie w Opolu. Opolska gospodarka to przede wszystkim usługi, choć tradycyjne gałęzie również stanowią jej mocną stronę. Opole jest również przestrzenią zamieszkania dla ok. 50 tys. gospodarstw

domowych i około 125 tys. mieszkańców. Miasto ma szczególne potrzeby w zakresie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej, m.in. ze względu na rozwijający się rynek pracy, funkcje miasta, czy wciąż duży popyt na mieszkania.

Czynnikiem miastotwórczym jest jego szeroko rozumiana **akademickość**. W Polsce zaledwie kilkanaście miast może o sobie powiedzieć „jesteśmy miastem akademickim”. Opole jest jednym z nich już od kilkudziesięciu lat. Miasto zaczynało w latach pięćdziesiątych – kilkuset studentów, kilka zaadaptowanych budynków dydaktycznych, brak większych tradycji. Dziś Opole to miasto akademickie w pełnym tego słowa znaczeniu, z prężnie funkcjonującymi uczelniami państwowymi – **Uniwersytetem Opolskim** oraz **Politechniką Opolską**. Wolą samorządu Miasta Opola jest trwałe i efektywne wspieranie rozwoju wszystkich opolskich uczelni wyższych, jako bardzo ważnej sfery życia miasta. W Opolu studiuje aktualnie około 19 tys. osób, także spoza województwa opolskiego. Część z tych osób wiąże się z miastem na dłużej. To istotny kapitał, nie tylko społeczny. Środowisko akademickie wpływa znacząco na sytuację gospodarczą miasta.

Mocnym i wyróżniającym się na tle regionu sektorem jest **kultura**. W kameralnym i kompaktowym Opolu działają liczne instytucje kultury oraz inne podmioty sfery kultury, a także kilkadziesiąt organizacji pozarządowych, które tworzą bogatą paletę wydarzeń muzycznych, teatralnych, literackich, z zakresu sztuk wizualnych, filmowych i historycznych. Opole jest miastem, które w Polsce kojarzy się najbardziej z corocznie organizowanym Krajowym Festiwalem Polskiej Piosenki.

Opole jest miastem atrakcyjnym do zamieszkania i inwestowania. Jeden z ważniejszych potencjałów to **komfortowa jakość życia dla osób w różnym wieku**, które cenią sobie wygodę codziennego funkcjonowania. Wynika to m.in. bezpośrednio z wielkości miasta, która stanowi jego atut. Współczesne Opole to harmonijne połączenie tradycji z nowoczesnością, a także nauki z biznesem. Tu powstają innowacyjne projekty, które znajdują zastosowanie w firmach krajowych i zagranicznych. Turyści oraz inwestorzy mogą korzystać z dobrze rozwiniętej infrastruktury. **Opole jest miastem prorodzinnym, przyjaznym dorastaniu i starzeniu się.**

W Opolu osoby starsze są ważnym partnerem władz samorządowych. Aktywnie uczestniczą w opracowaniu i realizacji polityki rozwoju Miasta Opola, w tym **polityki senioralnej**.

Zgodnie z zapisami Ustawy o osobach starszych z dnia 11.09.2015 r., Polityka senioralna to ogół działań organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego oraz zdrowego starzenia się. Odbiorcami polityki senioralnej są osoby starsze – seniorzy oraz władze publiczne.

Seniorem jest osoba, która ukończyła 60 rok życia - zgodnie z Ustawą o osobach starszych z dnia 11.09.2015 r. Jest to jednocześnie granica wieku umownie rozpoczynająca proces starzenia się (60 lat – w Europie, 65 lat – według propozycji ONZ, USA oraz Wielkiej Brytanii).

W zakresie realizacji polityki senioralnej jest wypracowanie takich założeń, które przełożą się na konkretne działania umożliwiające seniorom godne życie i odpowiednią jego jakość, dla której odpowiednikiem będzie średnia wartość koszyka dóbr i usług ujęta w jakimś kryterium dochodowym, np. minimum socjalnym. W zakresie władz publicznych istotne jest działanie angażujące wszystkie szczeble, a także sektor pozarządowy.¹

W tak rozumianej polityce senioralnej można analizować różne konteksty (wyzwania), które w sposób naturalny skupiają się w poniżej wymienionych kategoriach. Są nimi:

- uwarunkowania związane z procesami demograficznymi,
- uwarunkowania psychologiczno-socjologiczne, w których czynnikiem jest osamotnienie seniorów, czy też problem niesamodzielności,

¹ Zawartka, M. (2018). Seniorzy i polityka senioralna w polityce publicznej. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, 22, 49–57.

- uwarunkowania związane z wydłużeniem okresu aktywności społecznej i życiowej seniorów w różnych formach, które dadzą satysfakcję i zaspokoją potrzebę samorealizacji,
- uwarunkowania związane z aktywnością zawodową seniorów i ich zatrudnianiem (*Zawartka, 2018*).

Miasto Opole już od kilkunastu lat podejmuje różnorodne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia seniorów.

Decyzją NR OR-I.120.2.24.2025 Prezydenta Miasta Opola z dnia 14 października 2025 r. został powołany Zespół koordynujący działania w zakresie prac związanych z opracowaniem Programu Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030 pn. „Opole wspiera Seniorów” (zwanego dalej: Programem). Program jest dokumentem ujmującym w sposób kompleksowy kwestie senioralne. Polityka senioralna Miasta to skoordynowany system działań, realizowanych we współpracy ze środowiskiem lokalnym, którego celem jest samodzielne i godne życie starszych mieszkańców miasta. Bezpośrednim adresatem Programu są seniorzy, tj. osoby, które ukończyły 60 lat i są mieszkańcami Miasta Opola.

Decyzja o skoordynowaniu działań na rzecz starszych mieszkańców miasta wynika z szeregu uwarunkowań, do których należą między innymi wzrost udziału seniorów w strukturze demograficznej miasta, zróżnicowanie potrzeb i problemów tej grupy mieszkańców, a także ograniczenia systemu wsparcia dla seniorów.

Polityka senioralna jest i będzie jednym z głównych elementów strategii polityki społecznej Opola. Celem Programu jest stworzenie spójnych i zarazem kompleksowych wytycznych, które umożliwią najstarszym mieszkańcom miasta godne, aktywne i bezpieczne życie. Niniejszy program opiera się na analizie aktualnej sytuacji demograficznej, społecznej i zdrowotnej Miasta Opola. Uwzględni również wynik konsultacji społecznych oraz dobre praktyki krajowe.

Założenia programu mają służyć zapewnieniu seniorom wsparcia i opieki w jesieni ich życia, ale – co równie ważne – aktywizację ich potencjału społecznego i kulturalnego. Program duży nacisk kładzie na działania w obszarach: zdrowia, profilaktyki, bezpieczeństwa, transportu, edukacji, uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Tworząc Program Polityki Senioralnej, władze Miasta potwierdzają swoje zobowiązanie do **budowy i rozwoju miasta przyjaznego seniorom. W Opolu każdy mieszkaniec – bez względu na wiek – może czuć się potrzebny i bezpieczny.**

1. Sytuacja demograficzna, prognoza ludności oraz polityka senioralna Miasta Opola

Struktura demograficzna Miasta Opola jest rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, a jednocześnie determinuje kształtowanie się przyszłych zjawisk demograficznych i społecznych. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Umożliwia również wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian – skali interwencji i jej rodzaju.

Według danych statystycznych z GUS, na dzień **31 grudnia 2024 r., populacja Miasta Opola liczyła 125 492 mieszkańców**. Liczba kobiet zamieszkujących Miasto znacząco przewyższyła liczbę mężczyzn – 66 768 mieszkanki w stosunku do mężczyzn – 58 724, co stanowi 53,2% ludności. Zgodnie z pozyskanymi danymi, współczynnik feminizacji w Mieście Opolu wynosi 114, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 114 kobiet. Poniższa tabela przedstawia podział populacji Miasta Opola według płci na przestrzeni lat 2019-2025 (do 30 czerwca 2025 r.).

Tabela 1. Miasto Opole – ludność według płci

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	Stan w dniu 31.12.						Stan w dniu 30.06.
Ogółem	128 035	127 540	126 775	126 458	126 077	125 492	125 095
Mężczyźni	60 262	59 683	59 276	59 114	58 971	58 724	58 510
Kobiety	67 773	67 857	67 499	67 344	67 106	66 768	66 585

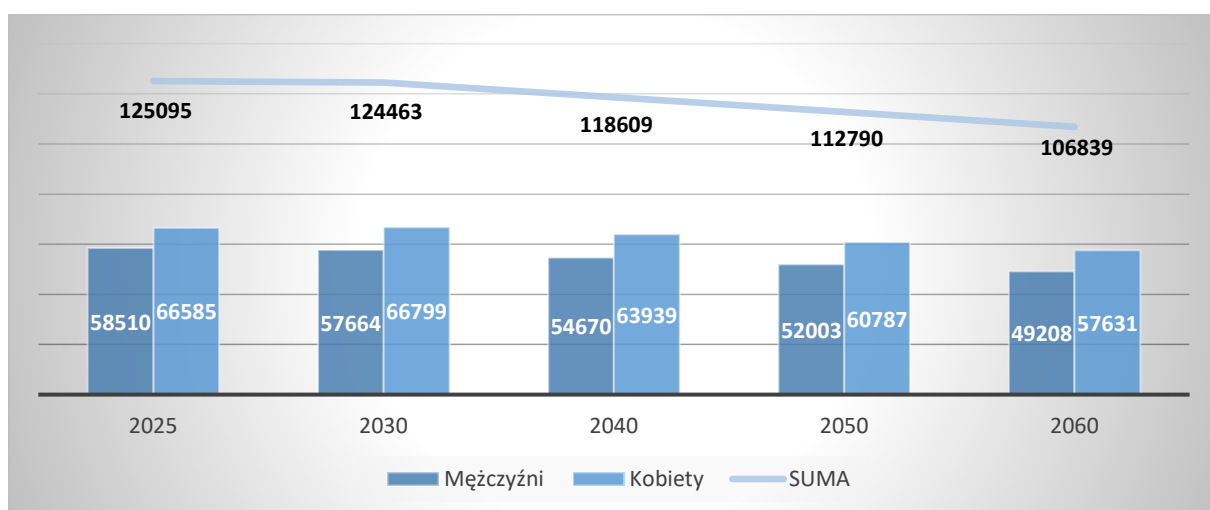
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przewiduje się, że do końca 2040 roku liczba ludności spadnie do 118 609 mieszkańców, a do 2060 roku do 106 839 osób. Zatem spadek względem 2024 roku wyniesie odpowiednio: w 2040 roku – 5,48% i w 2060 r. – 14,86%). Kobiety nadal będą stanowiły większość mieszkańców miasta – w 2040 r. 54%, w 2060 r. 54%.

Jak wynika z pozyskanych z GUS danych, na przestrzeni kolejnych lat, współczynnik feminizacji nadal będzie wzrastać i utrzymywać się na poziomie od ok. 116 (w 2030 r.) do około 117 (w 2060 r. na 100 mężczyzn przypadnie 117 kobiet). Oznacza to, że struktura płciowa nie wyrównuje się, nawet przy ogólnym spadku populacji. Natomiast w praktyce oznacza to więcej samotnych kobiet w wieku senioralnym, a co za tym idzie – większe zapotrzebowanie na:

- **opiekę długoterminową,**
- **wsparcie opiekunów nieformalnych,**
- **profilaktykę geriatryczną i ginekologiczną,**
- **zabezpieczenie mieszkaniowe dla jednoosobowych gospodarstw.**

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Opola w 2025 roku (stan na 30.06.2025 r.) i prognoza na lata 2030-2060



Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na bieżącą sytuację demograficzną wpływ ma wiele czynników. Jednym z nich jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów.

Tabela 2. Przyrost naturalny według płci w latach 2019-2025

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (I połowa)
Ogółem	1	-180	-596	-223	-405	-513	-320
Mężczyźni	-30	-80	-261	-134	-179	-232	-158
Kobiety	31	-100	-335	-89	-226	-281	-162

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Współczynnik przyrostu naturalnego (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności) w mieście Opolu w ostatnich latach przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2019-2025

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (I połowa)
Ogółem	0,01	-1,41	-4,68	-1,76	-3,21	-4,08	-5,11

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

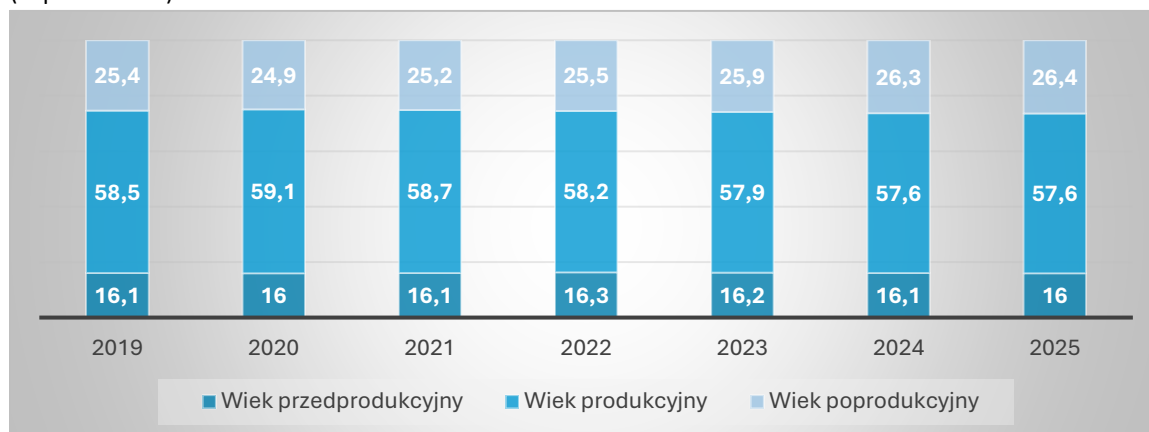
Zgodnie z powyższymi danymi, od 2019 roku zauważalne jest zmniejszanie się wartości wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności w mieście Opolu, co oznacza że więcej ludzi umiera niż się rodzi.

Struktura ludności Miasta Opolu według ekonomicznych grup wieku w roku 2024 (stan na dzień 31 grudnia 2024 r.) przedstawia się następująco:

- **16,1%** jest w wieku przedprodukcyjnym – 17 lat i mniej;
- **57,6%** mieszkańców jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- **26,3%** mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpiły znaczące zmiany w zakresie udziału mieszkańców miasta w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych. Udział dzieci i młodzieży w ogóle populacji miasta jest znaczny i oscyluje w granicach **16,1%**, natomiast największą część mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym **57,6%** (dane za 2024 rok). W wieku emerytalnym jest około co czwarty mieszkaniec (**26,3%**). Struktura wieku mieszkańców Miasta Opolu zbliżona jest do wskaźników w całym kraju. **W Polsce** na dzień 31 grudnia 2024 r. jest **18%** osób w wieku przedprodukcyjnym, **58,2%** w wieku produkcyjnym oraz **23,8%** w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2025 (w procentach)



Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przewiduje się znaczące zmiany struktury wieku mieszkańców Miasta Opola. **Do 2060 roku** osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowić będą **16,69%** społeczeństwa. W przypadku osób w wieku produkcyjnym – **47,76%**, do 2060 roku znacząca część będzie znajdować się w wieku poprodukcyjnym (**35,55%**). Ze statystyki tej wynika więc, że **osoby aktywne zawodowo stanowić będą jedynie 47,76% populacji**. Negatywna zmiana dotyczyć będzie również osób w wieku poprodukcyjnym – przykładowo, **w 2019 roku co czwarty mieszkaniec Miasta Opola był seniorem (25,4 %), natomiast do 2060 roku już co 3 mieszkaniec będzie seniorem (35,55%)**.

Tabela 4. Prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku dla Miasta Opola, lata: 2030, 2040, 2050, 2060

Wyszczególnienie	2030	2040	2050	2060
	Stan w dniu 31.12.			
Ogółem	124463	118609	112790	106839
Wiek przedprodukcyjny	20600	18746	18110	17829
Wiek produkcyjny	71164	65405	56391	51025
Wiek poprodukcyjny	32699	34458	38289	37985

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na strukturę ludności wpływają również procesy migracyjne ludności z oraz do Opola, zarówno w obrębie Polski, tj. migracje wewnętrzne, jak i zagraniczne, czyli zewnętrzne. Biorąc pod uwagę dane z GUS, stan na dzień 31 grudnia 2024 r., Opole traci mieszkańców w konkurencji z innymi miastami w kraju (**migracje wewnętrzne -195**). Najczęściej takie odpływy wynikają z:

- poszukiwania większego rynku pracy (Wrocław, Katowice, Warszawa),
- lepszych perspektyw mieszkania (większy wybór, wyższe zarobki, lepsze usługi),
- edukacji (uczelnie w większych aglomeracjach)
- migracji podmiejskiej (do gmin ościennych – domy, większa przestrzeń do życia).

Taki wynik oznacza, że część obecnych mieszkańców Opola (ze względów wyżej wymienionych),

decyduje się na wybór innej lokalizacji do życia.

Natomiast wynik **migracji zagranicznych na poziomie dodatnim, tj. +110** wskazuje na to, iż Opole jest atrakcyjne dla osób przyjeżdżających z zagranicy, szczególnie:

- migrantów zarobkowych,
- studentów (Uniwersytet Opolski, Politechnika Opolska).

Dla Miasta Opole to pozytywny element, ponieważ widoczny jest **napływ nowych mieszkańców**, co z kolei **łagodzi starzenie się populacji miasta i odpływy wewnętrzne**.

Tabela 5. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Mieście Opolu w latach 2019-2025

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 I połowa
saldo migracji wewnętrznych	131	31	-86	-58	-97	-195	-144
saldo migracji zagranicznych	59	45	96	85	86	110	67

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Czy w świetle powyższych danych Opole jest miastem atrakcyjnym dla mieszkańców? Można wysnuć wniosek, iż część obecnych mieszkańców miasta decyduje się na życie w innej lokalizacji – świadczą o tym odpływy krajowe, które są wyższe niż napływy. Dla Opola może to oznaczać niedostateczną ofertę miejsc pracy o wyższych zarobkach, mieszkań dostępnych cenowo czy możliwości awansu, rozwoju oraz wielkomiejskiego (metropolitarne) życia. Jednocześnie można stwierdzić, że dla przyjezdnych z zagranicy, Opole jest miastem atrakcyjnym. Świadczy o tym saldo dodatnie migracji zagranicznych. Opole oferuje przyjezdnym pracę w sektorach z deficytem kadrowym, niższe koszty życia niż duże czy większe miasta, dostęp do edukacji i usług. Opole pozostaje atrakcyjne jako miejsce startu czy pracy dla osób przyjeżdżających do miasta spoza Polski.

Natomiast prognozy demograficzne dla Miasta Opola nie są optymistyczne. W świetle przewidywanych zmian ludności (spadku liczby mieszkańców oraz wzrostu liczby seniorów), Miasto będzie zmagać się z wieloma trudnościami, chociażby na rynku pracy, na którym zmniejszy się liczba osób aktywnych zawodowo, a zarazem zwiększy się potrzeba finansowania świadczeń emerytalnych. Wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym znacząco wpłynie również na konieczność reorganizacji systemu polityki społecznej, dlatego konieczne jest perspektywiczne ujęcie działań, poprzez rozwijanie środowiskowych form wsparcia, infrastruktury zdrowia oraz katalogu usług społecznych, tak aby w pełni odpowiadało ono na potrzeby mieszkańców.

Miasto Opole a polityka senioralna

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest stały wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w ogólnej populacji. Zjawisko to nazywane **starzejącym się społeczeństwem** ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę **wsparcia i integracji seniorów**. Z danych statystycznych wynika, że na dzień 30 czerwca 2025 r. odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w mieście Opolu wyniósł 26,4% populacji, co oznacza, że **co czwarty mieszkaniec miasta jest osobą w wieku emerytalnym**. Udział tej części społeczeństwa w Opolu jest większy niż w całym województwie opolskim o 1,1 pp i o 2,5 pp większy niż średnia krajowa.

Poniższa tabela przedstawia udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni niemal 7 lat, tj. w okresie od 31.12.2019 r. do 30.06.2025 r.

Tabela 6. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (30.06.)
	w % ogółem						
M. Opole	25,4	24,9	25,2	25,5	25,9	26,3	26,4
Woj. opolskie	22,7	23,0	23,5	23,9	24,5	25,1	25,3
Polska	21,9	22,2	22,5	22,9	23,3	23,8	23,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wśród mieszkańców Miasta Opola w wieku senioralnym występują znaczące dysproporcje względem płci. Zgodnie z pozyskanymi danymi statystycznymi, według stanu na dzień 30 czerwca 2025 r., kobiety stanowią zdecydowaną większość osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących Miasto Opole, tj. **65,6%**, natomiast mężczyźni pozostałe **34,4%**. Poniższa tabela przedstawia udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni prawie 7 lat, tj. 31.12.2019-30.06.2025.

Tabela 7. Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (30.06.)
	Stan w dniu 31.12.						
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym - ogółem	32492	31791	31979	32308	32665	32988	33094
Udział mężczyzn w wieku poprodukcyjnym	32,9	33,0	33,4	33,7	34,1	34,3	34,4
Udział kobiet w wieku poprodukcyjnym	67,1	67	66,6	66,3	65,9	65,7	65,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Część ogólnej grupy seniorów w mieście Opolu stanowią tzn. *sędziwi starcy*, czyli osoby w wieku 80 lat i więcej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku Miasto Opole zamieszkiwało 6717 takich osób, a ich grupa stanowiła 5,2% ogólnej liczby ludności. Z roku na rok można zaobserwować zwiększanie się liczby oraz udziału sędziwych starców w całej populacji Miasta Opola, którzy w połowie 2025 roku stanowili 5,4%. Przedstawiona w poniższej tabeli tendencja wskazuje na **potrzebę budowania systemu wsparcia i pomocy dla osób starszych, w szczególności w zakresie opieki medycznej i usług opiekuńczych, w celu zachowania sprawności osób starszych w lokalnym środowisku.**

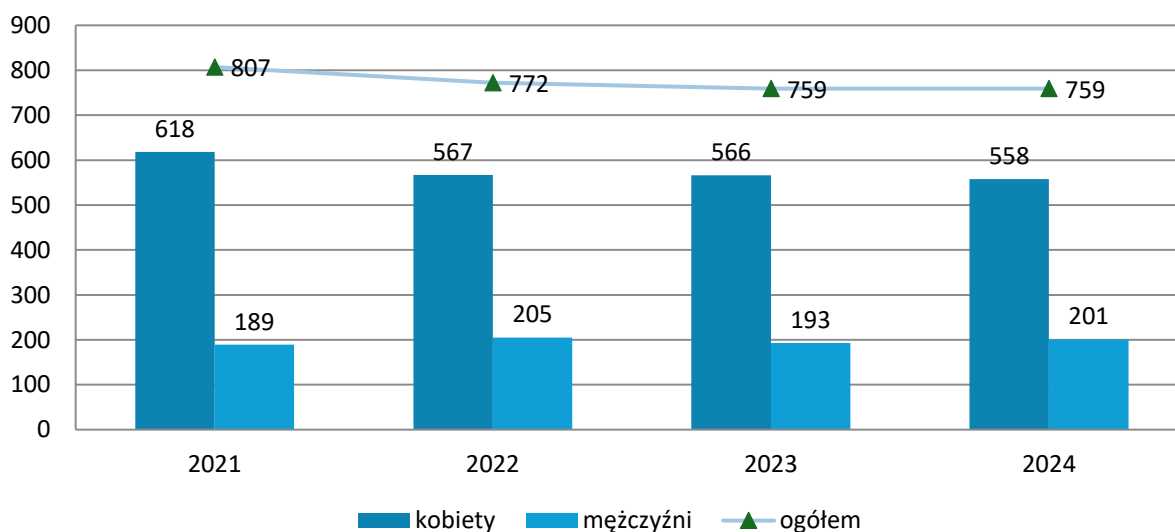
Tabela 8. Ludność w wieku 80 lat i więcej

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (30.06.)
	Stan w dniu 31.12.						
Liczba ludności w wieku 80 lat i więcej	6717	6402	6415	6517	6598	6763	6845
Udział osób w wieku 80 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności	5,2	5,0	5,1	5,2	5,2	5,4	5,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2024 roku z pomocy i wsparcia finansowego z pomocy społecznej skorzystało 759 osób w wieku poprodukcyjnym, a zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 558, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 201.

Wykres 3. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2021-2024



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022, 2023 i 2024 rok

W Opolu osoby starsze są ważnym partnerem władz samorządowych. Aktywnie uczestniczą w opracowaniu i realizacji polityki rozwoju Miasta, w tym polityki senioralnej. Program Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030 pn. „Opole wspiera seniorów” jest głównym dokumentem ujmującym w sposób kompleksowy kwestie senioralne. Polityka senioralna to skoordynowany system działań, realizowanych we współpracy ze środowiskiem lokalnym, którego celem jest samodzielne i godne życie starszych mieszkańców Miasta. Bezpośrednim adresatem Programu są seniorzy – osoby, które ukończyły 60 lat i które zamieszkują w Opolu.

2. Podstawa prawna Programu i działania samorządu gminy w zakresie polityki senioralnej

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

Bezpośrednią delegację do przyjęcia Programu, jako zadania własnego gminy, znajdujemy w ustawie o samorządzie gminnym:

- na potrzebę szczególnego postrzegania problemów osób starszych ustawa wskazuje zapisy dotyczące reprezentacji seniorów w działaniach gminy określone w art. 5c. „Gmina sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzenia aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej”. W powyższym artykule zawarte są także szczegółowe zapisy dotyczące tworzenia gminnych rad seniorów.
- w art. 7 ust. 1 powyższej ustawy znajduje się także zapis: „Zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: punkt 17) wspieranie i upowszechnianie idei samorządności w tym tworzenie warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej.”

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

Zgodnie z art. 17 ustawy – Zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, Gmina ma obowiązek realizować zadania z zakresu pomocy społecznej, m.in.:

- organizować i świadczyć usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- prowadzić programy wsparcia i działania wynikające z lokalnych potrzeb (np. senioralne),
- współpracować przy realizacji wsparcia społecznego dla osób starszych i ich rodzin.

Uchwała nr 176 Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2026 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu dla seniorów pn. „Aktywni Seniorzy - ASY” na lata 2026-2030

Program ten, którego budżet opiewa na 610 mln zł, koncentruje się na wsparciu osób starszych poprzez finansowanie domów i klubów seniora, poprawę ich aktywności społecznej, cyfrowej, a także promocję wolontariatu i pozytywnego wizerunku starości. Zastępuje on program „Aktywni+” na lata 2021-2025 i zakłada rozszerzenie działań, obejmując wsparcie dla samorządów.

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych to polski akt prawny definiujący „osobę starszą” jako osobę po 60 roku życia. Dokument określa ramy monitorowania i promowania polityki

senioralnej w Polsce, obejmując aspekty zdrowotne, społeczne, ekonomiczne i kulturalne oraz zobowiązuje administrację publiczną do dbania o godne warunki życia seniorów (choć sama ustawa jest raczej ramowa i stanowi podstawę dla dalszych działań, a nie szczegółowy katalog praw).

Uchwała Rady Ministrów nr 161 z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność”

Polityka społeczna wobec osób starszych 2030 (przyjęta w 2018 r.) koncentruje się na bezpieczeństwie, uczestnictwie i solidarności, obejmując aktywizację seniorów, poprawę dostępu do zdrowia, rehabilitacji i opieki (zwłaszcza telemedycyny), wsparcie opiekunów nieformalnych oraz dostosowanie środowiska zamieszkania (projektowanie uniwersalne). Kluczowe obszary to pozytywne postrzeganie starości, aktywność społeczna i zawodowa, profilaktyka, przeciwdziałanie przemocy, integracja międzypokoleniowa i edukacja, a także po raz pierwszy szczegółowe rozwiązania dla osób niesamodzielnych.

Zgodnie z powyższym, w przyjętym przez rząd dokumencie znalazły się opisy trzech istotnych elementów polityki senioralnej, tj.:

- **bezpieczeństwo** – stan i sytuacja, w której ludzie mają ugruntowane przekonanie, że potrzeby materialne, bytowe, psychiczne i duchowe są oraz mogą być zaspokojone dzięki dostosowaniu warunków materialnych, instytucji i organizacji środowiska społecznego do zmieniających się potrzeb osób w starszym wieku,
- **uczestnictwo** – udział osób w starszym wieku w różnych formach aktywności rodzinnej, społecznej, sportowej, zawodowej i obywatelskiej, dostosowanej do zmieniającej się wraz z wiekiem kondycji fizycznej, psychicznej oraz możliwości i zainteresowań,
- **solidarność** – uwzględnianie przez społeczeństwo w swoich działaniach opinii i interesów innych generacji, odzwierciedlających siłę więzi międzypokoleniowej (tj. poczucie łączności z osobami w innym wieku) oraz poczucia odpowiedzialności za osoby reprezentujące inne grupy pokoleniowe.

Dokument wskazuje na **potrzebę rozwoju usług społecznych dla seniorów i podejmowania w środowiskach lokalnych działań profilaktycznych wspierających aktywność i samodzielność osób starszych**, z uwzględnieniem pogłębiających się ograniczeń charakterystycznych dla tej grupy wiekowej wynikających także z utraty samodzielności.

3. Realizacja polityki senioralnej w mieście Opolu w latach 2023-2025

A. Dokumenty Programowe

Dokumentem strategicznym Miasta Opolu w omawianym okresie była **Strategia rozwoju Opola do 2030 r.**, zmieniona z końcem 2025 r. dokumentem pn. **Strategia Rozwoju Opola – Stolicy Polskiej Piosenki – do 2043 r.** Zgodnie z jej założeniami, w wieloletniej perspektywie, Opole będzie miastem tolerancyjnym, nowoczesnym, otwartym, zaangażowanym i odpowiedzialnym społecznie, które kieruje wsparcie i oferuje swoje usługi wszystkim przedstawicielom lokalnej społeczności. Pomaga mieszkańcom na każdym etapie ich życia – **od narodzin aż do późnej starości**. Dokument nowej Strategii Rozwoju Opola – Stolicy Polskiej Piosenki – do 2043 r., został przyjęty uchwałą nr XXIII/371/25 Rady Miasta Opolu z dnia 27 listopada 2025 r. i zmieniony z uwagi na nowelizację

krajowych przepisów dotyczących systemów planowania strategicznego i planowania przestrzennego.

Zagadnienia z obszaru polityki społecznej regulowane są również w innych dokumentach o charakterze programowym i operacyjnym. Takim dokumentem do 2025 r. była m.in. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Opola na lata 2021-2025, przyjęta przez Radę Miasta Opola w 2021 roku. Obecnie przygotowany został przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola nowy dokument strategiczny, obejmujący także zagadnienia związane z polityką senioralną, o nazwie **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Opola na lata 2026-2030**.

Inne dokumenty:

- Uchwała Nr LV/820/14 Rady Miasta Opola z dnia 27 lutego 2014 r. w sprawie utworzenia Rady Seniorów Miasta Opola (z późn. zm.);
- Zarządzenie Nr OR-I.0050.19.2019 Prezydenta Miasta Opola z dnia 10 stycznia 2019 r. w sprawie wyboru członków Rady Seniorów Miasta Opola (z późn. zm.);
- Regulamin organizacyjny Rady Seniorów Miasta Opola.

Przyjęcie pierwszego w historii Miasta Opola dokumentu strategicznego ujmującego w sposób kompleksowy kwestie senioralne

Uchwałą Rady Miasta Opola z dnia 30 listopada 2017 r. został przyjęty Program Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2018-2022 „Opole Seniorom”, który był **pierwszym w historii samorządu Opola dokumentem ujmującym w sposób kompleksowy kwestie senioralne**.

Zostały w nim określone następujące **zasady polityki senioralnej dla Miasta Opola**:

Tabela 9. Zasady Polityki Senioralnej Miasta Opola

Zasady Polityki Senioralnej Miasta Opola	Za sytuację osób starszych w pierwszej kolejności odpowiada ich rodzina, a samorząd pełni funkcję wspierającą (zasada pomocniczości)
	Traktowanie osób starszych: podmiotowe a nie przedmiotowe. Seniorzy nie są tematem do załatwienia, problemem do rozwiązania, lecz są partnerami władz samorządowych, aktywnie uczestniczą w opracowaniu i realizacji polityki senioralnej Miasta Opola
	Polityka senioralna rozumiana jako polityka dla osób starszych i polityka wobec osób starszych, przełamująca stereotypy dotyczące starości i promująca koncepcję aktywnego starzenia się w obszarach: zatrudnienie, aktywność społeczna, niezależność, bezpieczne mieszkanie, zdrowie i profilaktyka (uświadomienie zasad zdrowego stylu życia: ruch, zdrowe odżywianie) oraz zdolność i przygotowanie otoczenia do wykorzystania potencjału starzejącego się społeczeństwa
	Planowanie oferty dla seniorów musi uwzględniać specyfikę, złożoność oraz zróżnicowanie potrzeb i problemów osób starszych
	Postrzeganie starszej populacji jako potencjał, a nie jako barierę, co przełoży się na proponowanie rozwiązań pozwalających na wykorzystanie możliwości seniorów – nastawienie na aktywizację społeczną i zawodową seniorów

Starzenie się społeczności to kwestia, która dotyczy wszystkich organizacji i instytucji działających na terenie miasta, stąd by osiągnąć pozytywną zmianę niezbędna jest współpraca samorządu z partnerami gospodarczymi, społecznymi, publicznymi i pozarządowymi

Opracowano na podstawie: danych Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola

Certyfikat Światowej Organizacji Zdrowia WHO „Miast Przyjaznych Starzeniu”



Miasto Opole w 2019 roku otrzymało Certyfikat Światowej Organizacji Zdrowia WHO „Miast Przyjaznych Starzeniu”. Światowa sieć „Miast Przyjaznych Starzeniu” skupia miasta różnej wielkości, znajdujące się w różnych częściach świata. Miasta łączą podobne podejście do polityki senioralnej – realizują szeroko rozumiane działania, mające na celu podniesienie jakości życia seniorów. Członkostwo w ww. sieci to przede wszystkim wiele korzyści dla Miasta.

Pozwala połączyć się z globalną siecią ekspertów miast przyjaznych starzeniu się, w tym najwyższych urzędników, menedżerów, jak i samych osób starszych. Jest również formą docenienia przez WHO miast i ich dotychczasowych działań w obszarze polityki senioralnej, a przez umożliwienie wymiany dobrych praktyk, realizowanych na rzecz poprawy jakości życia seniorów, także motywacją do kontynuowania działań.

W 2007 roku ukazał się przewodnik Miast Przyjaznych Starzeniu (*Global Age-friendly Cities: A Guide*). Zostały w nim wskazane obszary, które według samych seniorów wymagają zmian, by udoskonalić w miastach proces aktywnego starzenia się społeczeństw. Wyróżniono osiem obszarów związanych z życiem w mieście przyjaznym starzeniu się. Należą do nich:

- przestrzenie zewnętrzne i budynki,
- transport,
- mieszkalnictwo,
- uczestnictwo społeczne,
- szacunek i włączenie społeczne,
- uczestnictwo obywatelskie i zatrudnienie,
- komunikacja i informacja,
- wsparcie społeczne i usługi zdrowotne, które wspierają aktywne i pełne godności starzenie się.

B. Zaplecze instytucjonalne w obszarze polityki senioralnej

Usługi społeczne dla osób starszych realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu

Jednym z elementów działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu jest pomoc środowiskowa, której strategicznym celem jest wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym. Realizacja celów pomocy społecznej odbywa się przede wszystkim przez świadczenie pracy socjalnej, a także wspieranie klientów świadczeniami pieniężnymi oraz usługami opiekuńczymi.

Działania pracowników pomocy społecznej służą przede wszystkim wzmocnieniu klientów, odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz organizowaniu warunków sprzyjających temu celowi.

Do najczęstszych przyczyn korzystania przez seniorów z pomocy społecznej należą:

- niskie emerytury i związane z tym ubóstwo,
- choroby i brak środków na zakup leków,
- ograniczenie zdolności do samoobsługi wynikające z wieku i niepełnosprawności,
- samotność i związana z nią bezradność w załatwianiu codziennych spraw życiowych.

Program pomocy osobom starszym i długotrwale chorym obejmuje:

- pomoc finansową,
- system usług opiekuńczych,
- propozycje sposobu życia opartego o rozwój zainteresowań naukowych, kulturalnych, turystycznych oraz czynny wypoczynek,
- telefoniczne konsultacje psychologiczne, stały telefoniczny monitoring osób niesamodzielnych.

Seniorzy z terenu Miasta Opola mają również możliwość skorzystania z usług:

- opieki wytchnieniowej w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Opieka wytchnieniowa”,
- asystenckich – dla osób z niepełnosprawnościami w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”,
- w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” (wcześniej „Wspieraj Seniora”, obecnie będącego częścią Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”),
- w ramach Programu „Złota Rączka dla Seniora”.

Działalność Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu” oraz Centrum Aktywizacji Społecznej

W ramach realizacji polityki senioralnej Miasta Opola, jednym z kluczowych przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości życia seniorów, było utworzenie w 2017 roku **Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu”**.



Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu” to miejsce dedykowane osobom starszym, w którym można m.in. otrzymać aktualne informacje o tym, co ciekawego dzieje się w mieście, czy też jakie wydarzenia są planowane w najbliższym czasie. Jednostka posiada szeroką ofertę zajęć sportowych i językowych, warsztatów kreatywnych oraz spotkań integracyjnych i działań informacyjnych.

Poniżej przedstawiamy zakres usług i aktywności oferowanych przez Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu”:

Tabela 10. Oferta Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu”

Zajęcia edukacyjne	Profilaktyka zdrowotna	Działania informacyjne oraz pozostałe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ „pogotowie komputerowe” ▪ zajęcia ze smartfonem ▪ kursy językowe: kurs języka angielskiego, kurs języka niemieckiego, kurs języka hiszpańskiego ▪ wyplatanie makramy ▪ rysowanie mandali ▪ szydełkowanie ▪ szachy ▪ łamigłówki ▪ gry towarzyskie ▪ klub sensu życia ▪ koło fotograficzne ▪ sekcja malarska ▪ sekcja poetycka ▪ zajęcia profilaktyczne z PCK, ZUS, PFRON, NFZ oraz Bezpieczny senior przy współpracy z KMP 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trening oporowy ▪ piłki ▪ Nordic Walking ▪ Aqua Zumba ▪ zajęcia taneczne ▪ aerobik ▪ step ▪ Zumba Gold, Zumba na krzesłach i Zumba z ciężarkami ▪ tańce w kręgu ▪ wolontariat 60+ ▪ zdrowy kręgosłup ▪ zajęcia Smovey ▪ sekcja brydża ▪ Tai Chi ▪ zespół „Opolanie” ▪ wycieczki ▪ gry miejskie ▪ boule ▪ kręgle ▪ pikniki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie strony internetowej www.seniorwopolu.pl, gdzie zamieszczane są informacje i aktualności dla seniorów ▪ wydawanie Kart „Opolski Senior” ▪ koordynowanie dystrybucji „Kopert Życia” ▪ współpraca z Opolską Radą Seniorów ▪ wspieranie powstawania nowych klubów seniora oraz działalności już istniejących ▪ prowadzenie bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego dedykowanej dla seniorów z Miasta Opola ▪ współorganizacja Kampanii „Opole w Rytmie Życzliwości” ▪ koordynowanie programu „Opolski telefon życzliwości 60+”

Opracowano na podstawie: danych Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu”

W dniu 15 stycznia 2020 roku otwarto **Centrum Aktywizacji Społecznej (CAS)** przy ulicy Krakowskiej 32 w Opolu. Jednostka umożliwia realizację przedsięwzięć organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego, grupom formalnym i nieformalnym oraz inicjatywom obywatelskim z terenu Miasta Opola. Główną ideą przyświecającą CAS jest aktywizacja mieszkańców Opola, zbudowanie w nich poczucia sprawczości i przekonania do aktywnego włączenia się w proces aktywizacji swojego najbliższego otoczenia.



Foto: czasnaopole.pl

W budynku zlokalizowanym na czterech kondygnacjach znajdują się m.in. mieszkania treningowe, pomieszczenia dla organizacji pozarządowych oraz podziemny parking. Do obiektu przeniesione zostało Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu”, które wcześniej mieściło się przy ul. Nysy Łużyckiej. W CAS swoje siedziby ma również wiele znanych opolskich organizacji pozarządowych, m.in. Towarzystwo Przyjaciół Opola, Stowarzyszenie „Kulturalne Opole”, Fundacja „Wypłyn na głębiej”, Fundacja „Opolskie Dziouchy”, Fundacja Psychoedukacji i Psychoterapii INTRA oraz Opolskie Stowarzyszenie Jazzowe. Na parterze budynku działa klubokawiarnia społeczna OPO prowadzona przez Stowarzyszenie „Kulturalne Opole”. Jest to lokal, w którym regularnie odbywają się koncerty, spotkania autorskie, projekcje filmowe, warsztaty, wieczory taneczne czy quizy tematyczne. Działania realizowane w CAS skierowane są do wszystkich grup społecznych, od najmłodszych po najstarszych mieszkańców naszego miasta, w myśl idei inicjatyw międzypokoleniowych.

Działalność Domów Dziennego Pobytu

Osoby wymagające wsparcia z powodu niepełnosprawności wynikającej z podeszłego wieku kierowane są do **placówek wsparcia dziennego**, tj. **domów dziennego pobytu**. Celem ich działalności jest objęcie wsparciem jak największej grupy osób starszych i z niepełnosprawnościami, rozwijanie uzdolnień, zainteresowań i podjęcie działań aktywizujących te osoby zarówno w zakresie umysłowym, jak i fizycznym. Ważnym elementem skutków prowadzonej działalności jest wydłużenie okresu aktywności społecznej osób starszych w środowisku.

W placówkach promowana jest integracja międzypokoleniowa oraz rozwój edukacji osób starszych. Działalność domów dziennego pobytu jest finansowana z budżetu Miasta Opola, dlatego udział we wszelkich zajęciach oraz korzystanie ze sprzętów na terenie ośrodków jest bezpłatny. Seniorzy mogą skorzystać z obiadów, których koszt określa Uchwała Rady Miasta Opole nr LXXI/757/10 z dnia 26 sierpnia 2010 r. Uczestnictwo seniorów w zajęciach, imprezach oraz w organizowanych projektach zaspokaja potrzeby kulturalne, poznawcze oraz pozwala na efektywną edukację oraz rozwój twórczy. Ww. działania sprzyjają integracji i wsparciu osób starszych, co eliminuje zjawisko wykluczenia społecznego.

W ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu na terenie Miasta Opola funkcjonuje pięć domów dziennego pobytu dla osób starszych

i z niepełnosprawnościami, oferujące seniorom łącznie 560 miejsc, tj.:

- **Dom Dziennego Pobytu „Malinka”** przy ul. Piotrkowskiej 2, funkcjonuje od 2010 r. – łączna liczba miejsc: 70,
- **Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień”** przy ul. mjr. Hubala 4, funkcjonuje od 1987 r. – łączna liczba miejsc: 250,
- **Dom Dziennego Pobytu „Magda-Maria”** przy ul. Barlickiego 1-3, funkcjonuje od 1991 r. – łączna liczba miejsc: 150,
- **Dom Dziennego Pobytu „Nad Odrą”** (filia DDP Malinka) przy ul. Rudzkiego 2, funkcjonuje od 2014 r. – łączna liczba miejsc: 30,
- **Dom Dziennego Pobytu przy Domu Pomocy Społecznej w Opolu** przy ul. Chmielowickiej 2, funkcjonuje od czerwca 2025 r. – łączna liczba miejsc: 60.

Dom Dziennego Pobytu działający przy Domu Pomocy Społecznej w Opolu, od pierwszych dni działalności cieszy się wielkim zainteresowaniem lokalnej społeczności. Placówka powstała z myślą o osobach starszych, które chcą aktywnie spędzać czas i angażować się w życie społeczne oraz kulturalne Miasta Opola. Dom Dziennego Pobytu oferuje opiekę, ciepły posiłek (placówka przygotowana jest do wydawania 40 obiadów dziennie), jak również przestrzeń do budowania relacji międzyludzkich, odkrywania nowych pasji, a przede wszystkim czerpania radości z życia. Osoby będące uczestnikami DDP biorą udział w zajęciach z arteterapii, terapii ruchem, treningach pamięci i koncentracji oraz w spotkaniach tematycznych i wydarzeniach integracyjnych mających na celu konsolidację grupy.

Tabela 11. Dane statystyczne dot. działalność Domów Dziennego Pobytu na terenie Miasta Opola w latach 2020-2025 (stan na dzień 30.06.2025 r.)

Nazwa Domu Dziennego Pobytu	Liczba osób skierowanych w 2020 r. do Domów Dziennego Pobytu	Liczba osób skierowanych w 2021 r. do Domów Dziennego Pobytu	Liczba osób skierowanych w 2022 r. do Domów Dziennego Pobytu	Liczba osób skierowanych w 2023 r. do Domów Dziennego Pobytu	Liczba osób skierowanych w 2024 r. do Domów Dziennego Pobytu	Liczba osób skierowanych w 2025 r. do Domów Dziennego Pobytu (do 30.06.2025)
łącznie:	770	727	698	794	768	689

Opracowano na podstawie: danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

„Centrum RE-Start” i Klub Integracji Społecznej

W Opolu realizowany jest **kompleksowy program reintegracji społecznej i zawodowej „Centrum RE-Start”**. W mieście funkcjonuje również Klub Integracji Społecznej. Zarówno KIS, jak i RE-Start są jednostkami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu. Głównym celem KIS i Centrum RE-Start jest realizacja kompleksowego programu wsparcia osób chcących wrócić na rynek pracy. Jednostki finansowane są w ramach budżetu Miasta Opola.



W Centrum RE-Start uczestnicy biorą udział w treningu pracy prowadzonym przez instruktorów reintegracji zawodowej w warsztacie krawieckim, stolarsko-tapicerskim i remontowo-budowlanym, nabywają nowe umiejętności zawodowe, odbudowują zdolność do samodzielnego świadczenia pracy i odpowiedzialności za nią. Osoby te pod nadzorem instruktorów wykonują nieodpłatne usługi dla mieszkańców Miasta Opola w zakresie prac remontowych w ich mieszkaniach, napraw i przeróbek mebli, w tym tapicerowanych oraz drobnych przeróbek krawieckich. W ramach programu prowadzone są również działania aktywizacyjne w obszarach społecznym i zawodowym w formie warsztatów grupowych oraz sesji indywidualnych, prowadzonych przez specjalistów ds. aktywizacji społecznej i zawodowej. Uczestnicy korzystają także z konsultacji psychologicznych oraz prawnych, według indywidualnych potrzeb.

Całodobowa opieka nad seniorami

Miasto Opole, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego, w ramach polityki senioralnej i zadań o charakterze obowiązkowym, **zapewnia pobyt w całodobowych placówkach wsparcia** osobom, które ze względu na swój stan zdrowia, wiek i niepełnosprawność wymagają stałej opieki i wsparcia w życiu codziennym. **Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne w celu zapewnienia godnych warunków życia mieszkańców.**

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalne jest wysokie zapotrzebowanie osób starszych na wsparcie w postaci umieszczenia w DPS. W 2021 roku liczba osób – mieszkańców Opola przebywających w DPS wynosiła 346, natomiast w 2024 roku w placówkach całodobowej opieki przebywało 406 osób. Z ww. danych wynika, że na przestrzeni 4 lat nastąpił wzrost osób przebywających w placówkach całodobowej opieki o 17%. Jednocześnie zwiększa się corocznie koszt realizacji tej formy wsparcia mieszkańców. W 2024 roku na ten cel przeznaczono około 15 mln złotych, czyli o około 5,8 mln więcej niż w 2021 roku.

Tabela 11. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2021-2025 (do 06.2025 r.)

Rok	Liczba mieszkańców Opola w DPS (ogółem)	Kwota dopłat z budżetu Miasta (zł)
2021	346	9 282 051,00
2022	375	10 733 000,00
2023	377	12 810 387,00
2024	406	14 938 354,00

2025 (do czerwca 2025 r.)	50	8 283 468
--------------------------------------	----	-----------

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-03 za 2021 r., 2022 r., 2023 r., 2024 r. oraz dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

W 2021 roku do DPS w Opolu skierowano łącznie 92 mieszkańców Miasta. W kolejnych latach odnotowano wzrost liczby osób kierowanych do DPS, na przykład w 2024 roku było ich 140.

Tabela 12. Liczba osób skierowanych do Domów Pomocy Społecznej w latach 2020-2025 (do 06.2025 r.)

Rok	liczba osób skierowanych do DPS	liczba osób skierowanych do DPS na terenie Miasta Opola	liczba osób skierowanych do DPS poza Opole
2020	113	51	62
2021	92	46	46
2022	117	71	46
2023	92	51	41
2024	140	69	71
2025 (do 30 czerwca 2025 r.)	50	25	25

Opracowano na podstawie: danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

Zapewnienie miejsca osobom wymagającym całodobowej opieki jest zadaniem niezwykle trudnym ze względu na możliwości lokalowe placówek, ich liczbę oraz profil umieszczanych w nich osób, tj. osób starszych, przewlekle somatycznie chorych, z niepełnosprawnościami fizycznymi lub intelektualnymi oraz z zaburzeniami psychicznymi.

W celu zabezpieczenia potrzeb osób znajdujących się w trudnej sytuacji, która nie pozwala im na pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania, Miasto Opole prowadzi **Dom Pomocy Społecznej w Opolu** przy ul. Chmielowickiej 2 (funkcjonujący do połowy 2024 roku Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów w Opolu został przeniesiony do nowoczesnego obiektu i zmieniona została jego nazwa).



Foto: dps.opole.pl

W nowo wybudowanym budynku DPS w Opolu, oddanym do użytku w marcu 2024 r., oprócz istniejącego już oddziału przychodni Centrum i filii Miejskiej Biblioteki Publicznej, rozwijany jest **szeroki zakres usług rehabilitacyjnych**, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców Miasta Opola

oraz służą doskonaleniu umiejętności studentów z opolskich uczelni. Dzięki tym działaniom możliwe jest zapewnienie kompleksowej opieki rehabilitacyjnej, która nie tylko poprawia sprawność fizyczną i psychiczną seniorów, ale także zwiększa ich integrację społeczną i aktywność na co dzień. Rozwój usług rehabilitacyjnych przyczynia się również do budowania zdrowego, wspierającego środowiska lokalnego, sprzyjając długowieczności i dobrej jakości życia mieszkańców. Inwestycja jest współfinansowana ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

Od 2024 r. Dom Pomocy Społecznej w Opolu dysponuje łącznie **104 miejscami dla kobiet i mężczyzn**, z czego 60 miejsc przeznaczonych jest dla osób w podeszłym wieku, a 40 dla osób przewlekle somatycznie chorych. Dodatkowo przekształcono **4 miejsca na miejsca pobytu krótkoterminowego**. Możliwość świadczenia usług wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej została uregulowana z dniem 1 listopada 2023 roku zmianą do ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw. Natomiast w Opolu wprowadzono taką możliwość uchwałami Rady Miasta Opola w maju 2024 r. (uchwałą Nr II/17/24 Rady Miasta Opola z dnia 23 maja 2024 r. ustalono odpłatność za świadczenie usługi wsparcia krótkoterminowego w DPS w Opolu) i czerwcu 2024 r. (uchwałą Nr IV/45/24 z dnia 4 lipca 2024 r. dokonano zmiany statutu DPS w Opolu).

Dom Pomocy Społecznej w Opolu jest miejscem integracji międzypokoleniowej i tworzenia się więzi społecznych – dzięki cyklicznie odbywającym się wydarzeniom okolicznościowym, współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami oświatowymi, a także uczelniami wyższymi, w zakresie odbywania praktyk na rzecz rehabilitacji osób starszych.

Ponadto w mieście Opolu funkcjonują:

- **Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Siostry Franciszki** przy ul. Szpitalnej 17 w Opolu, który na zlecenie Miasta realizuje swoje zadania na rzecz 52 osób, w tym 22 w podeszłym wieku i 30 przewlekle somatycznie chorych. W 2024 roku w placówce opieką objętych było średnio 31 osób z Miasta Opola,
- **Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Jadwigi** przy Placu Klasztornym 2 w Opolu, prowadzony na zlecenie Miasta, który jest przeznaczony dla 120 osób, w tym dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi.

Mieszkańcy Miasta Opola, którzy wymagają całodobowego wsparcia kierowani są również do domów pomocy społecznej zlokalizowanych w województwie opolskim, a także poza jego granicami.

Inną dostępną w Mieście Opolu formą wsparcia osób starszych są **hospicja**, a wśród nich **Centrum Opieki Paliatywnej „Betania”** oraz **Ośrodek Medyczny „SAMARYTANIN”**, które zapewniają pacjentom onkologicznym i paliatywnym **godną opiekę medyczną i wsparcie psychologiczne** podczas leczenia.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Osoby z zaburzeniami psychicznymi, upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym oraz osoby przewlekle chore psychicznie, które nie są zdolne do samodzielnej, codziennej egzystencji korzystają ze wsparcia **specjalistycznych ośrodków dziennego pobytu**. W **Środowiskowych Domach Samopomocy realizowana jest rozbudowana i kompleksowa terapia uczestników zajęć**.

Osoby z niepełnosprawnościami mają możliwość nauki funkcjonowania w codziennym środowisku, organizowania czasu wolnego, a także rozwijania swoich umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania różnych trudności. Uczestnicy zajęć w Środowiskowych Domach Samopomocy objęci są specjalistycznym poradnictwem psychologicznym, pedagogicznym oraz

socjalnym, a odbywające się zajęcia terapeutyczne stanowią ważny element wzmacniania ich funkcjonowania w życiu codziennym. Na terenie miasta Opolu funkcjonują:

- **Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Magnolia”,**
- **Środowiskowy Dom Samopomocy w Opolu Fundacji DOM Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym.**

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Magnolia” w Opolu jest dziennym ośrodkiem wsparcia, w którym profesjonalną opiekę i wsparcie otrzymują osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną, chorobą psychiczną lub innymi zaburzeniami czynności psychicznych oraz z chorobami typu otępiennego, w tym z demencją i chorobą Alzheimera. ŚDS „Magnolia” przy ulicy Dambonia 3 w Opolu jest placówką typu AB skierowaną do 60 osób przewlekłe psychicznie chorych oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną, natomiast przy ul. Stoińskiego 8 – jest placówką typu C, zapewniającą pomoc w codziennych czynnościach 24 osobom starszym z różnymi postaciami otępienia, demencją starczą, chorobą Alzheimera oraz innymi zaburzeniami czynności psychicznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Opolu przy ul. Mielęckiego 4 prowadzony jest przez **Fundację DOM Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu** i wspiera 40 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, gdy występują jednocześnie inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne (typ B).

Miejski Ośrodek Pomocy Osobom Bezdomnym i Uzależnionym w Opolu

Działalność **Miejskiego Ośrodka Pomocy Osobom Bezdomnym i Uzależnionym w Opolu (MOPOBiU)** jest głównie ukierunkowana na **pomoc osobom w kryzysie bezdomności i uzależnionym**, wśród których sporą część stanowią osoby starsze. MOPOBiU w Opolu został utworzony na podstawie Uchwały Nr XIX/160/03 Rady Miasta Opolu z dnia 16 października 2003 roku i rozpoczął działalność z dniem 31 października 2003 roku.

Do głównych zadań Ośrodka należy:

- izolowanie osób naruszających spokój i porządek publiczny oraz zapewnienie im odpowiednich warunków pozwalających bez uszczerbku dla zdrowia na powrót do normalnego stanu psychicznego i fizycznego;
- udzielanie pierwszej pomocy i opieki medycznej osobom zatrzymanym w noclegowni;
- motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego;
- zapewnienie miejsc noclegowych osobom w kryzysie bezdomności, dorosłym w pierwszej kolejności z terenu miasta Opolu;
- zapewnienie możliwości wykonania zabiegów sanitarnych i utrzymania higieny osobistej;
- prowadzenie zajęć profilaktyczno-terapeutycznych z osobami korzystającymi z usług Ośrodka i współuzależnionymi, które dotyczą problematyki uzależnień, przemocy domowej i bezdomności.



Aktywizację zawodową seniorów w Opolu prowadzi Powiatowy Urząd Pracy w Opolu. Inicjatywa utworzenia w lutym 2020 r. Senioralnego Centrum Pracy było odpowiedzią Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu na potrzeby lokalnego rynku, dotyczące aktywizacji osób w wieku senioralnym, tj. kobiet po 60 roku życia i mężczyzn po 65 roku życia.

W okresie epidemii COVID-19 (marzec 2020 – lipiec 2023) działalność Senioralnego Centrum Pracy, z uwagi na bezpieczeństwo osób w wieku senioralnym, została ograniczona. Ponowne wznowienie działalności SCP po okresie zawieszenia nastąpiło pod koniec roku 2023. **Aktualnie usługa pośrednictwa pracy dla osób w wieku senioralnym świadczona jest przez doradców do spraw zatrudnienia.**

Tabela 13. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia Senioralnego Centrum Pracy w Opolu

Rok	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia Senioralnego Centrum Pracy w Opolu
2020	73
2021	3
2022	10
2023	20
2024	63
2025	81

Opracowano na podstawie: danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

C. Działalność pozainstytucjonalna w obszarze polityki senioralnej

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe (NGO) to te podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Pełnią one ważną rolę w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, aktywnie uczestniczącego w życiu społecznym i kulturalnym, wzmacniają kapitał społeczny, mobilizują mieszkańców do działania i większej aktywności obywatelskiej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej.

NGO dostarczają również usługi nieopłacalne z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takie, których nie jest w stanie dostarczyć państwo. Celem ich funkcjonowania jest między innymi tworzenie warunków do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem. Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Miasta Opola z organizacjami pozarządowymi określone są w corocznie uchwalanym **Programie Współpracy Miasta Opola z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami.**

Głównym celem Programu jest rozwój aktywności obywatelskiej opartej na dialogu społecznym, respektowaniu równych praw i aktywizowaniu grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o potencjał i zasoby organizacji pozarządowych, działających na rzecz mieszkańców Miasta Opola.

Współpraca Miasta Opola z organizacjami pozarządowymi przyjmuje formę finansową oraz

pozafinansową i jest oparta na 7 fundamentalnych zasadach:

- **pomocniczości,**
- **suwerenności stron,**
- **partnerstwa,**
- **efektywności,**
- **uczciwej konkurencji,**
- **jawności oraz równości szans.**

Przyznawanie wsparcia finansowego odbywa się w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych. Ponadto zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, samorząd może również przekazać środki finansowe organizacji bez ogłaszania i przeprowadzania otwartego konkursu ofert. Taką możliwość przewiduje art. 19a ww. ustawy.

Współpraca pozafinansowa odbywa się m.in. poprzez:

- wsparcie doradcze i konsultacyjne Opolskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego,
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym (m.in. Opolska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Społeczna Rada Konsultacji, Kapituła Konkursu przyznająca nagrodę im. Jana Całki oraz Kapituła Konkursu przyznająca Nagrodę im. Danuty Sokołowskiej „Wolontariusz Roku” i Zespół do spraw Budżetu Obywatelskiego i Inicjatywy Lokalnej, Zespół roboczy ds. Programu współpracy Miasta Opola z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami na dany rok kalendarzowy, Rada Sportu, Rada Seniorów, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Opolu, Rada Kobiet),
- popularyzowanie działalności organizacji pozarządowych,
- udostępnianie, w miarę możliwości organizacyjnych, pomieszczeń oraz znajdującego się w nich wyposażenia i urządzeń na działania podejmowane przez organizacje pozarządowe,
- objęcie patronatem honorowym Prezydenta Miasta Opola inicjatyw podejmowanych przez organizacje pozarządowe,
- nagradzanie i wyróżnianie społeczników aktywnie zaangażowanych w sprawy Miasta Opola i jego rozwoju w kategoriach: „Lider Społeczny Roku”, „Pożytek Roku”,
- przyznawanie corocznej Nagrody im. Danuty Sokołowskiej „Wolontariusz Roku”.

Tabela 14. Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta Opola w latach 2020-2025

Rok	Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta Opola
2020	889
2021	892
2022	916
2023	940
2024	982
2025	1004

Opracowano na podstawie: danych Centrum Dialogu Obywatelskiego oraz Wydziału Sportu

Tabela 15. Wysokość środków finansowych na powierzenie realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty zadań publicznych z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym w latach 2020-2025 (do 06.2025 r.)

Rok	Wysokość środków finansowych na powierzenie realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty zadań publicznych z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	Ilość złożonych ofert	liczba organizacji pozarządowych i innych uprawnionych podmiotów, które otrzymały środki finansowe
2020	30 000 zł	10	4
2021	0 zł	0	0
2022	39 991,70 zł	11	4
2023	29 350,32 zł	8	4
2024	44 997,86 zł	10	4
2025	49 000,00 zł (wg stanu na 30 czerwca 2025 r.)	16	4

Opracowano na podstawie: danych Centrum Dialogu Obywatelskiego

Tabela 16. Wysokość środków finansowych na powierzenie realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty zadań publicznych z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych – Centrum Aktywizacji Społecznej

Rok	Wysokość środków finansowych na powierzenie realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty zadań publicznych z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - Centrum Aktywizacji Społecznej	Liczba złożonych ofert	Liczba organizacji pozarządowych i innych uprawnionych podmiotów, które otrzymały środki finansowe
2020	200 000 zł	21	12
2021	198 000 zł	16	12
2022	178 000 zł	25	12
2023	100 000 zł	20	9
2024	110 000 zł	15	10
2025	120 000 zł	17	8

Opracowano na podstawie: danych Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola

Każda z gmin będąca gminą na prawach powiatu, czyli również Miasto Opole, zobowiązana jest do utworzenia **budgetu obywatelskiego (BO)**, który umożliwia mieszkańcom współdecydowanie o realizowanych działaniach. Wyodrębniona część Budżetu Miasta w wysokości nie mniejszej niż 0,5% wszystkich wydatków z ostatniego roku, za który zostało przyjęte sprawozdanie finansowe, jest dysponowana w ramach środków na projekty dzielnicowe i ogólnomiejskie, a mieszkańcy głosząc na poszczególne projekty, wyrażają chęć ich realizacji.

Tabela 17. Wnioski złożone w ramach Budżetu Obywatelskiego w kategorii działania na rzecz seniorów

Rok	Wnioski złożone w ramach Budżetu Obywatelskiego w kategorii działania na rzecz seniorów	Udział w ogóle złożonych wniosków %	Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań w ramach BO – kategoria działania na rzecz seniorów	Udział środków finansowych w ogóle przeznaczonych środków finansowych na BO %
2020	1	0,9%	0	0
2021	3	2,7%	0	0
2022	1	0,8%	0	0
2023	1	0,9%	0	0
2024	1	0,8%	0	0
2025	0	0	0	0
2026	2	1,8	0	0

Opracowano na podstawie: danych Centrum Dialogu Obywatelskiego

Do 2019 roku w ramach Budżetu Obywatelskiego finansowane były zadania mikro, które zastąpiono **Inicjatywą Lokalną**. Dzięki niej mieszkańcy mają wpływ na zarządzanie środkami publicznymi i wdrażanie swoich inicjatyw oraz rozwiązań służących ogółowi społeczeństwa. Zakres działań przewidzianych do realizacji w tej formie podobny jest do Budżetu Obywatelskiego, jednakże zgłaszane projekty muszą mieć charakter lokalny, a ich koszt nie może przekraczać 10 000 zł.

Tabela 18. Wnioski złożone w ramach Inicjatywy lokalnej w kategorii działania na rzecz seniorów

Rok	Wnioski złożone w ramach Inicjatywy Lokalnej w kategorii działania na rzecz seniorów	Udział w ogóle złożonych wniosków	Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań w ramach Inicjatywy Lokalnej – kategoria działania na rzecz seniorów	Udział środków finansowych w ogóle przeznaczonych środków finansowych na IL%
2020	2	8%	10 000 zł	10,3%
2021	3	27%	30 000 zł	43%
2022	1	3,5%	10 000 zł	12,3%
2023	2	28%	19 900 zł	20%
2024	4	20%	40 000 zł	40%
2025	4	13,3%	40 000 zł	40%

Opracowano na podstawie: danych Centrum Dialogu Obywatelskiego

Działalność Rady Seniorów Miasta Opola

W dniu 27 lutego 2014 r. Rada Miasta Opola przyjęła Uchwałę nr LV/820/14 w sprawie utworzenia **Rady Seniorów Miasta Opola** (zmieniona Uchwałą nr XXXVI/692/16 Rady Miasta Opola oraz Uchwałą nr II/24/18 Rady Miasta Opola). Możliwość utworzenia gminnej Rady Seniorów dał art. 5c ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, sprzyjając solidarności międzypokoleniowej oraz chcąc tworzyć warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych.



Pierwsza kadencja Rady Seniorów Miasta Opola rozpoczęła się w kwietniu 2014 roku. Rada składała się z 15 członków delegowanych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz seniorów, mające swoje siedziby na terenie miasta Opola, rady domów dziennego i całodobowego pobytu Miasta Opola oraz przez Prezydenta Miasta Opola. Kolejna – druga kadencja Rady Seniorów Miasta Opola rozpoczęła się w kwietniu 2015 r. Rada składała się z 15 członków delegowanych przez ww. podmioty oraz Prezydenta Miasta Opola. W 2017 roku, z uwagi na powiększenie granic miasta Opola, skład Rady Seniorów został zwiększony do 19 osób. Od 2018 roku, zgodnie z Uchwałą NR II/24/18 Rady Miasta Opola z dnia 6 grudnia 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie utworzenia Rady Seniorów Miasta Opola, liczba członków Rady Seniorów wynosi maksymalnie 15 osób. **Zarządzeniem NR OR-I.0050.388.2024 Prezydenta Miasta Opola z dnia 19 czerwca 2024 r. wybrana została Rada Seniorów IV kadencji.**

Celem działania Rady Seniorów Miasta Opola jest integracja, wspieranie i reprezentowanie środowiska osób starszych poprzez:

- współpracę z władzami Miasta przy rozstrzyganiu istotnych spraw seniorów,
- integrację i wspieranie środowiska osób starszych oraz reprezentowanie zbiorowych potrzeb osób starszych,
- przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetów i działania na rzecz seniorów,
- zgłaszanie uwag do przekazanych do zaopiniowania aktów prawa miejscowego, wspieranie różnorodnych form działalności kulturalnej i edukacyjnej,
- dążenie do odtwarzania i umacniania międzypokoleniowych więzi społecznych, współdziałanie i współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na terenie miasta Opola,
- wydawanie opinii, formułowanie wniosków służących rozwojowi działalności na rzecz seniorów, czynne uczestnictwo w tworzeniu długofalowej polityki senioralnej miasta,
- upowszechnianie wiedzy o potrzebach, prawach i możliwościach, a przede wszystkim wzmacnianie wpływu seniorów na decyzje podejmowane przez władze lokalne w tym na jakość usług przeznaczonych dla tej grupy wiekowej.

Od 2015 r. Rada Seniorów, w ramach środków finansowych Miasta Opola, ma wyodrębniony swój stały budżet. Poniższa tabela przedstawia dane za lata 2020-2026.

Tabela 19. Budżet Rady Seniorów Miasta Opola w latach 2020-2026

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
12000 zł	12000 zł	12000 zł	12000 zł	12000 zł	15000 zł	16000 zł

Opracowano na podstawie: danych Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu”

Działalność Klubów Seniora oraz Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Jedną z form wsparcia osób starszych w lokalnym środowisku są **Kluby Seniora**, które stale rozwijają swoją działalność i inicjują nowoczesne formy aktywizacji społecznej seniorów. Od stycznia 2026 r. w Opolu funkcjonuje **31 Klubów Seniora**, które **umożliwiają seniorom aktywne spędzanie**

wolnego czasu, rekreację, rozwój naukowy oraz rehabilitację ruchową.

Uczestnictwo w prowadzonych zajęciach jest dobrowolne i bezpłatne, a specyfika i zakres działalności poszczególnych placówek różni się w zależności od indywidualnej wizji klubu. Od 2020 r. Kluby Seniora z terenu Miasta Opola otrzymują wsparcie finansowe ze środków budżetu miasta na realizację działań, m. in. z zakresu:

- profilaktyki zdrowego trybu życia,
- edukacji społecznej i zdrowotnej,
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- organizacji interdyscyplinarnych wydarzeń na rzecz społeczności lokalnej.

Tabela 20. Wsparcie finansowe dla Klubów Seniora z terenu Miasta Opola w latach 2021-2026

Rok	Kwota wsparcia	Liczba Klubów Seniora
2021	25 000	25
2022	52 000	28
2023	43 000	29
2024	60 000	30
2025	66 000	32
2026	66 000	31

Opracowano na podstawie: danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstały na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Głównym celem ich powstawania przy uczelniach wyższych i jednostkach samorządu terytorialnego jest ogólne kształcenie seniorów, a tematyka oferowanych zajęć jest różnorodna i zależy wyłącznie od podmiotu prowadzącego oraz lokalnych potrzeb.

W ramach wykładów, lektoratów językowych, warsztatów, a także wycieczek, seniorom umożliwia się wieloaspektowy rozwój w szybko zmieniającym się otoczeniu. Ponadto uczestnicy zajęć zdobywają nowe, praktyczne umiejętności, które mają za zadanie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w społeczności, a także są niezbędne do wykonywania pracy zawodowej.

W Opolu działalność prowadzą poniżej wymienione Uniwersytety Trzeciego Wieku, umożliwiające opolskim seniorom aktywny rozwój:

- Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku Zdrowia i Urody Seniora UO przy Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Opolskiego,
- Akademia Młodych Serc przy Politechnice Opolskiej,
- Uniwersytet Każdego Wieku przy Wyższej Szkole Bankowej MERITO
- Akademia III wieku przy TEB Edukacja w Opolu.

Źródło: *google.pl*

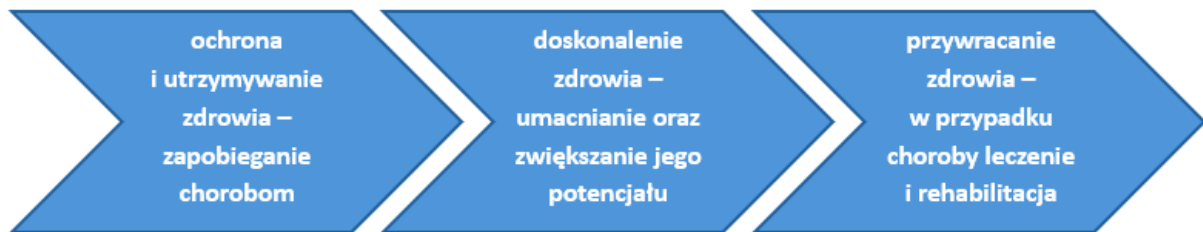
Uniwersytety Trzeciego Wieku są inicjatorami wielu przedsięwzięć i wydarzeń na terenie Miasta Opola oraz organizatorami spotkań i wycieczek skierowanych do starszej części społeczeństwa. Dzięki ich aktywności uczestnicy mają możliwość zaangażowania się w życie społeczne, rozwijania swoich dotychczasowych i nowych zainteresowań oraz zawarcia przyjaźni, co jest niezwykle istotne dla postrzegania siebie i swojej roli społecznej w okresie nieaktywności zawodowej.

D. Polityka zdrowotna dedykowana seniorom

Pacjenci powyżej 60 roku życia często cierpią na wiele schorzeń przewlekłych (nadciśnienie tętnicze, miażdżyca tętnic, cukrzyca, choroby zwyrodnieniowe stawów, osteoporoza, choroby nowotworowe) oraz charakterystycznych dla wieku podeszłego, jak otępienie, choroba Parkinsona, zespół majaczeniowy, niedosłuch i niedowidzenie.

Zdrowiem, chorobami i opieką nad osobami w podeszłym wieku kompleksowo zajmuje się **geriatria**, specjalistyczna dziedzina medycyny łącząca fizyczne, psychiczne, funkcjonalne i społeczne problemy starszych pacjentów. Geriatria umożliwia całościowo oceniać i rozwiązywać złożone problemy wieku podeszłego. Pacjent kompleksowo prowadzony przez lekarza geriatrię funkcjonuje znacznie lepiej, a jego leczenie kosztuje dużo mniej. Dlatego też, w SP ZOZ „Zaodrze” w Opolu funkcjonuje **Poradnia Geriatryczna**, która ma podpisany kontrakt z Opolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia.

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje zdrowie jako możliwość prowadzenia produktywnego, sensownego i twórczego życia zarówno w sferze społecznej, jak i ekonomicznej, samodzielność i sprawność życia trwającego jak najdłużej bez choroby i dolegliwości. To pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny, a nie wyłącznie brak choroby. Tak rozumiana definicja podkreśla, że zdrowie ma charakter wielowymiarowy. Dlatego też we wszystkich okresach życia dbanie o zdrowie to:



System opieki zdrowotnej w Mieście Opolu, stolicy województwa, jest rozbudowany, a na jego obszarze działalność prowadzą liczne podmioty lecznicze, zarówno te, których podmiotem tworzącym są samorządy terytorialne i ministerstwa, jak i te, które prowadzone są przez podmioty prywatne.

System opieki zdrowotnej, w ramach którego prowadzona jest działalność lecznicza w Mieście Opolu, w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia, realizowany jest w następujących obszarach:

- **podstawowa opieka zdrowotna,**
- **ambulatoryjna opieka specjalistyczna,**
- **opieka szpitalna,**
- **ratownictwo medyczne,**
- **opieka długoterminowa,**
- **opieka paliatywna,**
- **nocna i świąteczna opieka zdrowotna.**

Funkcjonowanie podmiotów leczniczych w ramach powyższych obszarów działalności leczniczej jest niewątpliwie mocną stroną Miasta Opola i stanowi o wysokiej dostępności do usług zdrowotnych jego mieszkańców.

Miasto Opole jest podmiotem tworzącym dla podmiotu pn. **Centrum Zdrowia w Opolu Sp. z o. o., ul. Tadeusza Kościuszki 2, 45-062 Opole**, wykonującego działalność leczniczą. Spółka została zarejestrowana w dniu 1 kwietnia 2022 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Centrum Zdrowia w Opolu sp. z o.o. Spółka powstała w trybie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.), w wyniku

przekształcenia samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej: SPZOZ „Śródmieście”, SPZOZ „Centrum”, SPZOZ „Zaodrze”.

Obecnie placówki wchodzące w skład Spółki (przychodnie), działają w siedzibach:

- przy ul. Kościuszki 2,
- przy ul. Waryńskiego 30,
- przy ul. Licealnej 18,
- przy ul. Budowlanych 4,
- przy ul. Katowickiej 91-93,
- przy Al. W. Witosa 26 oraz
- przy ul. Chmielowickiej 2.

W związku ze wzrostem liczby placówek w Mieście Opolu o 2 lokalizacje (Al. Witosa 26, ul. Chmielowska 2), zwiększyła się dostępność do świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców Opolu po stronie wschodniej i zachodniej miasta.

Podstawowym celem **Centrum Zdrowia w Opolu** jest **kompleksowa realizacja świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej** w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia ludności oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych, regulujących zasady ich wykonywania. **Deklarację wyboru lekarza, pielęgniarki i/lub położnej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej złożyło w Centrum Zdrowia w Opolu Sp. z o.o. aż 1/3 wszystkich mieszkańców Miasta Opolu – liczba opolskich pacjentów we wszystkich tych placówkach wyniosła 36.384 osoby (stan na sierpień 2025 roku).**

W ramach Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej w Centrum Zdrowia w Opolu Sp. z o.o., w ramach kontraktu NFZ, można uzyskać świadczenia w poradniach: neurologicznej, ginekologicznej, okulistycznej, otolaryngologicznej, dermatologicznej, diabetologicznej, kardiologicznej, ginekologiczno-położniczej, otorynolaryngologicznej, gastroenterologicznej, chorób sutka, chorób naczyń, reumatologicznej, proktologii, medycyny sportowej, geriatrycznej, urologicznej, gastroenterologicznej dla dzieci.

W ramach **lokalnej polityki zdrowotnej** mającej na celu zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej w zakresie dostępu do usług zdrowotnych, Miasto Opole realizuje m.in. **programy polityki zdrowotnej**. To zaplanowane i zamierzone działania z zakresu opieki zdrowotnej, które są oceniane jako skuteczne, bezpieczne i uzasadnione. Umożliwiają osiągnięcie w określonym terminie założonych celów polegających na wykrywaniu i zrealizowaniu określonych potrzeb zdrowotnych oraz poprawie stanu zdrowia osób, do których są skierowane.

Ogółem na realizację programów polityki zdrowotnej w Mieście Opolu w samym tylko 2024 roku wydatkowano z budżetu Miasta Opolu środki w wysokości 510.800,00 zł (w tym środki w wysokości 139.980,00 zł pozyskane na ten cel z Narodowego Funduszu Zdrowia). Łącznie w programach polityki zdrowotnej uczestniczyło 3.092 mieszkańców miasta Opolu.

W Opolu realizowany jest **Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy, dedykowany opolskim seniorom**. W ramach Programu wykonywane jest badanie densytometryczne szyjki kości udowej u kobiet w wieku ≥ 65 lat, kobiet w wieku 40-64 lata z co najmniej jednym dodatkowym czynnikiem ryzyka złamania osteoporotycznego oraz – po objęciu działaniami całej populacji kobiet – u mężczyzn w wieku ≥ 75 lat, mieszkańców miasta Opolu. Ponadto przeprowadzane są **działania edukacyjne** mające na celu podniesienie świadomości zdrowotnej osób uczestniczących w Programie na temat osteoporozy i jej skutków, jak również kształtowania u nich właściwych postaw prozdrowotnych oraz rozwijania prawidłowych nawyków żywieniowych eliminujących ryzyko zachorowania na osteoporozę.

W latach 2011-2024 liczba osób objętych programem to 35.103 osoby, łączna wysokość wydatkowanych środków to 3.018.170,00 zł.

E. Pozostałe działania realizowane na rzecz seniorów w Mieście Opolu

Program „Opolska Rodzina” na lata 2019-2029

Program „Opolska Rodzina” został przyjęty do realizacji uchwałą Nr II/25/18 Rady Miasta Opola z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia Programu „Opolska Rodzina” na lata 2019-2029, który jest dokumentem perspektywicznym, określającym kierunki prowadzonej polityki prorodzinnej. Uczestnikami programu są m.in. seniorzy – kobiety od 60 roku życia oraz mężczyźni od 65 roku życia, którzy uprawnieni są do otrzymania Karty „Opolski Senior”. Partnerami programu są firmy, instytucje i organizacje, które podpisały porozumienie z miastem Opole na świadczenie usług dla uczestników programu „Opolska Rodzina”, oferując zniżki dla posiadaczy Karty „Opolska Rodzina” oraz Karty „Opolski Senior”.

Na podstawie Uchwały III/45/18 Rady Miasta Opola z dnia 18 grudnia 2018 r. i Uchwały Nr IV.16.2018 Rady Gminy Komprachcice z dnia 27 grudnia 2018 r., w celu umożliwienia mieszkańcom Gminy Komprachcice korzystania z ulg i zniżek w dostępie do infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w ramach funkcjonujących w mieście Opolu Kart: „Opolska Rodzina” i „Opolski Senior”, w dniu 28 grudnia 2018 r. pomiędzy miastem Opole, a gminą Komprachcice zostało zawarte Porozumienie w przedmiotowej sprawie.

Koordinacją zadań dotyczących Karty „Opolski Senior” oraz wydrukiem Kart „Opolski Senior” i ich wydawaniem zajmuje się Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu”. Przykładowo, **w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2025 r. zostało wydanych 9604 Kart „Opolski Senior”.**

Koperta Życia

Opolscy seniorzy w wieku 60+ od 2016 r. mogą otrzymać specjalną plastikową „**Kopertę Życia**”, w której zamieszczona jest karta informacyjna pozwalająca w razie interwencji pogotowia ratunkowego szybko dotrzeć do informacji o przebytych przez pacjenta chorobach, uczuleniach czy przyjmowanych lekach. W zestawie, jaki otrzymują osoby starsze, znajduje się formularz, który należy wypełnić danymi osobowymi posiadacza oraz numerami kontaktowymi do osób, które trzeba powiadomić w razie wypadku.

Niezbędne jest również opisanie swojego stanu zdrowia, przebytych chorób i rubryki dotyczącej aktualnie przyjmowanych leków, które będą ważne tylko wypełnione przez lekarza pierwszego kontaktu i opatrzone jego pieczęcią. Zapisy karty należy aktualizować co pół roku.

Do koperty dołączone są niezwykle ważne czerwone naklejki. Jedną z nich należy umieścić na wewnętrznej stronie drzwi wejściowych, drugą w miejscu, gdzie znajduje się „Koperta Życia” – domyślnie powinna to być lodówka. W chwili wejścia do mieszkania ratownicy szybko zorientują się, że taki dokument znajduje się w domu pacjenta. Za coordinację działań związanych z „Kopertą Życia” odpowiedzialne jest Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu”.

Od 2016 r. zostało wydanych łącznie: **19339 Kopert Życia (stan na listopad 2025 r.)**.

Teleopieka

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu, przy współudziale podmiotów spoza sektora finansów publicznych, realizuje **usługę pomocy alarmowej dla mieszkańców Miasta Opola. System Teleopieki** oparty na urządzeniach telefonicznych, pozwala – za pomocą odpowiedniego przycisku – w ciągu kilku sekund, połączyć się z całodobowym centrum operacyjnym. Na podstawie wcześniej podanych informacji, osoba wzywająca pomocy, jest identyfikowana i operator dyżurujący powiadamia odpowiednie osoby lub służby alarmowe.

Tabela 21. Wydatki ogółem na usługę Teleopieki w Opolu w latach 2015-2021

Rok	Wydatki ogółem na usługę Teleopieki	Ilość osób objętych usługą Teleopieki
2015	15 827 zł	20
2016	12 952 zł	13
2017	10 584 zł	14
2018	8 582,38 zł	11
2019	7 020,21 zł	9
2020	4 973,70 zł	3
2021	4 516,95 zł	3

Opracowano na podstawie: danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

Program „Korpus Wsparcia Seniorów”

W Mieście Opolu od 2022 r. realizowany jest **Program „Korpus Wsparcia Seniorów”** (w poprzedzającym okresie, tj. w latach 2020-2021 Program „Wspieraj Seniora”). Program „Korpus Wsparcia Seniorów” jest wpisany w aktywność miejskich instytucji i organizacji zajmujących się wspieraniem seniorów. Celem Programu jest zapewnienie usług wsparcia na rzecz seniorów w wieku 60 lat i więcej, wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie miasta Opola, mających problemy w samodzielnym funkcjonowaniu ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom, wpisujących się we wskazany w Programie obszarze oraz poprawa poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”.

Realizacja Programu w mieście Opolu obejmuje swoim zakresem Moduł II, którego celem realizacji jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych przez zwiększanie dostępu do tzw. „opieki na odległość”. W ramach Programu, seniorom w wieku 60 lat i więcej zapewniony jest dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa” wyposażonych w co najmniej trzy z następujących funkcji:

- przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
- detektor upadku,
- czujnik zdjęcia opaski,
- lokalizator GPS,
- funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami,
- funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja).

Poniżej przedstawiamy dane liczbowe podsumowujące Program „Korpus Wsparcia Seniorów” w latach 2022-2025:

- **2022 rok:**
Moduł I – pomoc dla 21 osób świadczona przez wolontariuszy, **Moduł II** – opaski dla 63 osób. Wartość globalna projektu: 51 285,19 zł,
- **2023 rok:**
Moduł I – pomoc dla 10 osób świadczona przez wolontariuszy, **Moduł II** – opaski dla 50 osób. Wartość globalna projektu: 15 500,00 zł,
- **2024 rok:**
Moduł I – usługi sąsiedzkie dla 10 osób, **Moduł II** – opaski dla 43 osób. Wartość globalna projektu: 69 814,30 zł,
- **2025 rok:**
Moduł II – opaski dla 85 osób. Wartość globalna projektu: 51 809,77 zł.

Programy: „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” (Program skierowany jest do osób z niepełnosprawnością, w tym osób w wieku senioralnym) oraz „Opieka wytchnieniowa” (Program skierowany jest do opiekunów osób z niepełnosprawnością, w tym osób w wieku senioralnym)

Nadmienić należy, że osoby w wieku senioralnym – mieszkańcy Miasta Opola mogą również korzystać z niżej wymienionych Programów:

- „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”,
- „Opieka wytchnieniowa”.

Pierwszy z wymienionych programów – „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” ma na celu zapewnienie dostępności do usługi asystenta, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami. Celem rozpowszechniania usług asystenta było zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Zadanie realizowane było w formie zapewnienia usług asystenta osobistego polegających na pomocy asystenta osobom z niepełnosprawnościami (beneficjentom), w takich czynnościach jak:

- wykonywanie czynności dnia codziennego dla uczestnika Programu,
- wyjście, powrót lub dojazdy z uczestnikiem Programu w wybrane przez uczestnika miejsca,
- załatwianie spraw urzędowych,
- korzystanie z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy).

W 2025 r. na realizację zadań w ramach Programu wykorzystano środki z Funduszu Solidarnościowego w wysokości: 1874153,22 zł oraz 60 tys. zł wkładu własnego do konkursu dla NGO pn. Konkurs z zakresu działalności na rzecz osób niepełnosprawnych – Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2025. W 2025 r. w sumie 75 osób zostało objętych wsparciem w ramach Programu.

Ponadto w Mieście Opolu seniorzy mogą korzystać z Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi do ukończenia 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub
- 2) osobami niepełnosprawnymi posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, z późn. zm.)

- poprzez umożliwienie uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, tj. odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie. Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. Program ma także zapewniać wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez świadczenie usług opieki wytchnieniowej dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem równoważnym.

Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób z niepełnosprawnością albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego, którzy wymagają usługi opieki wytchnieniowej.

W 2025 roku wykorzystano środki z Funduszu Solidarnościowego w wysokości 409927,54 zł oraz 20 tys. zł wkładu własnego do konkursu dla NGO pn. Otwarty konkurs ofert na powierzenie w 2025 r. realizacji zadań publicznych z zakresu działalności na rzecz osób z niepełnosprawnością – Program „Opieka Wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025. Opieką objętych zostało w sumie 45 osób, w tym 11 osób w formie opieki całodobowej i 34 osoby w formie opieki dziennej w miejscu zamieszkania .

Opolski Telefon Życzliwości 60+

Opolski Telefon Życzliwości przeznaczony jest dla seniorów z Miasta Opola chcących porozmawiać o nurtujących ich problemach, szukających porady czy życzliwej osoby do rozmowy. Opolski Telefon Życzliwości 60+ ma być antidotum na samotność oraz pozyskanie informacji dla osób w wieku 60+. Telefon obsługiwany jest codziennie w godz. 7.30-15.30 (tel. 77 4412370 lub tel. 517607990),

Opolski Telefon Życzliwości 60+ funkcjonuje w ramach Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu” i obsługuje go grupa wolontariuszy.

Od 2018 r., w ramach Opolskiego Telefonu Życzliwości 60+, zostały przeprowadzone 9482 rozmowy (stan na 31 stycznia 2026 r.).

Dofinansowanie transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami

Od 2007 roku w Mieście Opolu, ze środków budżetu Miasta Opola, świadczone są **usługi transportowe dla osób z niepełnosprawnościami mających trudności w poruszaniu się**. Realizowana usługa wykracza poza obowiązkowe zadania gminy. Mieści się natomiast w zadaniach powiatu, o których mowa art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Usługa jest realizowana poprzez podmioty zewnętrzne wyłaniane w drodze przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.

Samochody służące do transportu specjalistycznego przystosowane są do przewozu osób z niepełnosprawnościami, w tym na wózkach inwalidzkich. Osoby korzystające z usługi, dowożone są pięcioma pojazdami do pracy, na rehabilitację, uczelnię, do centrów handlowych, restauracji, na spotkanie ze znajomymi, itp.

Realizację zadania w latach 2020-2025 obrazują szczegółowo tabele 22-23.

Tabela 22. Liczba kursów wykonanych w ramach usługi transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami mieszkańców Miasta Opola w latach 2020-2025

Lata	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kwota	12307	15292	21811	27369	26842	22659

Źródło: Dane z Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola

Tabela 23. Kwota przeznaczona na realizację zadania w latach 2020-2025

Lata	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kwota	593 775	591 675	707 095	704 405	1 099 200	1 054 200

Źródło: Dane z Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola

Wydarzenia edukacyjno-informacyjne oraz kulturalne

Na aktywność seniora składa się wiele czynników. Są to zarówno elementy psychofizyczne, jak i uwarunkowania społeczno-kulturowe, m.in. zmiany zachodzące w strukturze rodziny, jej funkcjach, przestrzenne oddalenie, zanik więzi międzypokoleniowych, a także dezintegracja wspólnot globalnych, narodowych, lokalnych². Aktywna starość przez lata była zjawiskiem nieczęstym w polskim społeczeństwie, które ulegało stereotypom osoby starszej, jawiącej się jako schorowana, samotna, nieaktywna. Obecnie obserwujemy korzystne przeobrażenia na rzecz seniorów w sferze aktywizacji społecznej, m.in. przez przykłady dobrych praktyk i oferty Miasta przygotowanej na rzecz osób starszych.

Aktywność jest ważna na każdym etapie życia człowieka. W przypadku jesieni życia ma znaczenie szczególne, bowiem w sposób istotny wpływa na zadowolenie i kondycję człowieka. Aktywność osób starszych w istotny sposób łączy się z potrzebami:

- rozwoju osobistego,
- poczucia własnej wartości,
- przynależności,
- realizowania planów życiowych,
- przystosowania do zmieniających się warunków oraz oczekiwań społecznych i własnych możliwości.

Aktywność podejmowana w podeszłym wieku może spełniać wiele funkcji, tj:

- **adaptacyjną**: pomaga w lepszym przystosowaniu się osób starszych do życia w nowej sytuacji społecznej i rodzinnej,
- **integracyjną**: prowadzi do integracji w grupie, do której należą ludzie starsi, i uzupełnia różne braki,

² Z. Tyska, Rodzina we współczesnym świecie, Poznań 2002, s. 17.

- **kształcącą:** pomaga rozwijać i doskonalić cechy oraz predyspozycje osobowościowe,
- **rekreacyjno-rozrywkową:** likwiduje stres, przywraca chęć do życia, wypełnia czas wolny,
- **psychospołeczną:** prowadzi do poprawy jakości życia, umożliwia odczuwanie satysfakcji życiowej i podnosi autorytet jednostki³.

W Mieście Opolu od wielu lat realizowanych jest szereg działań informacyjno-edukacyjnych, kulturalnych oraz form aktywnego spędzania czasu, które są dedykowane seniorom. Ich głównym celem jest:

- podtrzymanie lub wywołanie aktywności osób starszych,
- przeciwdziałanie alienacji społecznej starszych mieszkańców,
- wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego seniorów.

Wśród wydarzeń i działań, o których mowa wyżej, można wymienić przykładowo:

- Opolskie Śniadanie Wielkanocne,
- Opolskie Dni Seniora,
- Kampania „Opole w Rytmie Życzliwości”,
- Bale okolicznościowe dla Seniorów, np. Bal Karnawałowy, Bal Andrzejkowy,
- Olimpiada Senioralna,
- Opolskie Dni Osób z Niepełnosprawnościami,
- Opolski Przegląd Piosenki Osób Niewidomych,
- Dzień Ubogich w Opolu,
- konkursy plastyczne, fotograficzne, zawody sportowe, wycieczki czy działania w zakresie promocji zdrowego stylu życia.

4. Część programowa

Wizja i Misja Programu Polityki Senioralnej Miasta Opolu na lata 2026-2030

Wizja i misja Programu Polityki Senioralnej Miasta Opolu na lata 2026-2030 wyznaczają długofalowy kierunek działań samorządu wobec osób starszych oraz określają wartości, którymi Miasto kieruje się w planowaniu i realizacji polityki senioralnej.

Wizja – kreuje obraz Opolu jako miasta przyjaznego seniorom. Wskazuje do jakiego modelu wsparcia i jakości życia osób starszych samorząd dąży w perspektywie wieloletniej.

Misja – określa rolę Miasta Opolu w realizacji tej wizji. Wskazuje, w jaki sposób samorząd, we współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i samymi seniorami, będzie odpowiadał na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa.

Wizja i misja stanowią punkt odniesienia dla celów strategicznych, kierunków działań oraz konkretnych inicjatyw przewidzianych w Programie.

³ A. Mielczarek, Człowiek stary w domu pomocy społecznej, Toruń 2010, s. 148

Wizja

Opole – Miasto przyjazne seniorom, realnie wspierające godne, dobre, zdrowe i aktywne starzenie się na każdym etapie życia seniora

Wizja zakłada, że Opole będzie miastem, które konsekwentnie będzie tworzyć warunki sprzyjające zachowaniu zdrowia, samodzielności oraz wysokiej jakości życia seniorów. Starzenie się postrzegane jest jako naturalny etap życia każdego człowieka, któremu towarzyszy możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i obywatelskim. Miasto Opole dąży do zapewnienia osobom starszym bezpieczeństwa, dostępności zarówno przestrzeni, jak i usług publicznych oraz wzmacniania poczucia przynależności do lokalnej społeczności. A wszystko na bazie poszanowania różnorodności potrzeb wynikających z wieku, stanu zdrowia i sytuacji życiowej seniorów.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym zmierza Miasto Opole.

Misja

Wieloaspektowe i skoordynowane wspieranie seniorów w zachowaniu samodzielności, zdrowia i aktywności oraz wzmacnianie ich udziału w życiu społecznym, obywatelskim i kulturalnym Miasta Opola

Misją Miasta Opola jest prowadzenie spójnej, zróżnicowanej, długofalowej i zintegrowanej polityki senioralnej, odpowiadającej na aktualne wyzwania oraz potrzeby osób starszych. Działania Miasta będą koncentrować się na profilaktyce zdrowotnej, rozwoju usług społecznych, aktywizacji i wsparciu seniorów oraz integracji międzypokoleniowej. Realizacja misji zostanie oparta na współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, podmiotami leczniczymi i seniorami. Działania będą realizowane z poszanowaniem godności, potencjału i doświadczenia osób w wieku senioralnym.

Uzasadnienie wizji i misji

Jesteśmy społeczeństwem starzejącym się. Obecnie proces ten mocno się dynamizuje, a wskaźniki demograficzne pokazują, że ten trend w najbliższym czasie będzie się nasilał. Starość jest naturalnym i nieuniknionym etapem życia, w którym dochodzi do istotnych

zmian w sferze fizycznej, psychicznej i społecznej funkcjonowania człowieka.

Seniorzy są ważni dla Opola nie tylko z powodu licznej populacji, lecz także z uwagi na niezwykle kapitał społeczny, doświadczenie i potencjał.

Od lat władze samorządowe prowadzą aktywną politykę społeczną w wielu różnych obszarach, a **Opole jest Miastem przyjaznym dorastaniu i starzeniu się. Seniorzy są istotnym partnerem władz samorządowych każdego szczebla.** Środowisko senioralne w Opolu jest aktywne i zintegrowane, a seniorzy mają dostęp do terenów zieleni i przestrzeni sprzyjających aktywności. Osoby niesamodzielne mogą jak najdłużej pozostać w swoim środowisku lokalnym, m.in. dzięki rozwojowi usług opiekuńczych i specjalistycznych usług świadczonych w miejscu zamieszkania. System wsparcia obejmujący opiekunów faktycznych jest rozbudowany. Osoby z niepełnosprawnością i seniorzy mają możliwości prowadzenia samodzielnego życia.

Do głównych działań Miasta Opola w obszarze polityki senioralnej można zaliczyć:

- działalność Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu”,
- działalność Centrum Aktywizacji Społecznej,
- działalność Rady Seniorów Miasta Opola,
- działalność Domów Dziennego Pobytu,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- współpracę z Klubami Seniora,

ponadto funkcjonowanie:

- Karty „Opolski Senior”,
- „Koperty Życia”,
- usług świadczonych w środowisku, w tym: usługi Teleopieki i „Opaski bezpieczeństwa” dla seniorów,

Miasto realizuje także:

- szereg wydarzeń integracyjno-edukacyjnych,
- Opolskie Śniadanie Wielkanocne,
- Opolskie Dni Seniora,
- Światowy Dzień Ubogich,

a także:

- Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”,
- Program „Opieka wytchnieniowa”,
- Programy profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy.

Od 1 maja 2017 r. w SP ZOZ „Zaodrze” działa jedyna w Opolu **Poradnia Geriatryczna**. Miasto realizuje również zadania dedykowane seniorom w ramach **Inicjatywy Lokalnej** oraz **Budżetu Obywatelskiego**, jak również zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej.

Głównym dokumentem strategicznym miasta Opola jest Strategia Rozwoju Opola – Stolicy Polskiej Piosenki do 2043 r. To wizja miasta, która ma łączyć tradycję z nowoczesnością – miejsca otwartego na dialog, innowacje i troskę o środowisko. To sztuka wyboru, w centrum której stać powinni mieszkańcy: aktywni, zaangażowani i współtworzący swoje miasto. Strategia Opola podkreśla, że nowoczesność musi iść w parze z dostępnością i bezpieczeństwem. Miasto chce być przestrzenią wygodną i bezpieczną dla każdego – niezależnie od wieku czy potrzeb.

Jesteśmy i chcemy być miastem „Age-friendly”, tj. przyjaznym ludziom starszym i starzeniu.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej, może być także wykorzystywana w działalności doradczej jako technika diagnozy organizacji. Można ją stosować z powodzeniem do dowolnego przedsięwzięcia łącznie z programowaniem strategicznym. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), *threats* (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu).

Celem analizy SWOT jest określenie wewnętrznego potencjału Miasta w oparciu o słabe i mocne strony, mogące mieć wpływ na podejmowane działania oraz prognoza postępowania, w celu minimalizacji zagrożeń, wykorzystania szans i zmian w kontekście poprawy jakości życia seniorów, a także zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej.

ANALIZA SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ działalność Centrum Informacyjno - Edukacyjnego "Senior w Opolu" oraz Centrum Aktywizacji Społecznej, ▪ działalność DPS-ów, ŚDS-ów, ▪ dobrze rozwinięta sieć placówek wsparcia dziennego, ▪ dobrze rozwinięty system usług świadczonych w miejscu zamieszkania, ▪ aktywne organizacje pozarządowe działające w obszarze polityki senioralnej, ▪ wysoko wyspecjalizowana i doświadczona kadra w instytucjach polityki społecznej, ▪ działalność Rady Seniorów, która dysponuje własnym budżetem, ▪ działalność Klubów Seniora oraz Uniwersytetów III Wieku, ▪ dostęp do 146 mieszkań serwisowanych na bazie DDP „Złota Jesień” oraz 102 w OTBS przy ul. Dambonia, ▪ bogata oferta programowa dedykowana seniorom, ▪ duże znaczenie polityki senioralnej w polityce rozwoju miasta, ▪ otoczenie programowe – polityka senioralna ujęta w licznych dokumentach strategicznych na poziomie miasta, województwa i kraju; ▪ rozbudowany pakiet usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów oraz bogata oferta pomocowa, ▪ pozyskiwanie środków pozabudżetowych na realizację zadań z zakresu polityki senioralnej, ▪ sieć i infrastruktura transportu publicznego, świadczenie usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami, mających trudności w poruszaniu się, ▪ system ulg i preferencji w ramach Karty 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niekorzystne zmiany demograficzne, ▪ bariery architektoniczne, ▪ małe zainteresowanie specjalistów pracą w instytucjach świadczących wsparcie seniorom z uwagi na niskie płace, ▪ wzrastające koszty utrzymania mieszkańców w DPS, które przekraczają możliwości finansowe rodziny (następnie pokrywa je gmina), ▪ ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych i rehabilitacyjnych; ▪ niewystarczająca liczba profesjonalnych, instytucjonalnych placówek dla osób z chorobą Alzheimera.

<p>“Opolski Senior”,</p> <ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie nowego Domu Dziennego Pobytu przy DPS w Opolu. 	
ANALIZA SWOT	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> integracja wewnątrzpokoleniowa i międzypokoleniowa, wzrost dostępności miasta dla zróżnicowanych wiekowo grup mieszkańców, rozwój programów profilaktyki zdrowotnej realizowanych przez miasto Opole, wielu liderów działających w obszarze polityki senioralnej, tworzenie i rozwój rodzinnych form opieki, rozwój oferty domów dziennego pobytu, w tym powstawanie nowych placówek, rozwój klubów seniora, rozwój usług mobilnych (np. dowóz zakupów, posiłków), rozszerzenie pakietu drobnych usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów oraz oferty pomocowej dla seniorów, rozwój profesjonalnych, instytucjonalnych placówek dla osób z chorobą Alzheimera. 	<ul style="list-style-type: none"> niekorzystne trendy związane z demograficznym starzeniem się społeczeństwa, stereotypowe postrzeganie ludzi starszych, zmniejszenie budżetu na politykę społeczną ze środków europejskich, wysokie koszty utrzymania mieszkańców w DPS, wzrastające koszty życia – pogarszająca się sytuacja materialna seniorów; samotność spowodowana migracją i emigracją zarobkową, osłabienie więzi rodzinnych, wzrost liczby osób, u których diagnozowane są choroby o charakterze otępiennym w tym choroba Alzheimera.

Wyzwania i kierunki działań w obszarze polityki senioralnej Miasta Opola na kolejne lata

Po raz pierwszy w historii na świecie żyje więcej osób powyżej 65 roku życia niż poniżej 5 roku życia, a w wielu krajach, w tym w Wielkiej Brytanii, większości państw europejskich i w Japonii jest więcej emerytów niż dzieci. Do roku 2030 na ziemi będzie żyło ponad miliard osób powyżej 65 roku życia, a ponad 200 mln osób będzie miało ponad 80 lat, co oznacza, że liczba osób starszych podwoi się w ciągu dwóch dekad. Ponad połowa krajów świata znajduje się obecnie poniżej poziomu dzietności potrzebnego, by kolejne pokolenie danej populacji pozostało tak liczne jak poprzednie. Stany Zjednoczone i kraje tak różne jak Włochy, Korea Południowa, Japonia, Węgry, Polska, Rosja, Chiny i Brazylia odnotowują rekordowo niskie poziomy dzietności i nawet Indie znajdują się poniżej poziomu zastępowalności. W istocie ponad połowa przewidywanego wzrostu populacji w ciągu następnych 30 lat będzie miała miejsce jedynie w ośmiu krajach świata. Spadek dzietności połączony ze wzrostem długości życia prowadzi do gwałtownego starzenia się społeczeństw⁴.

Według danych statystycznych z GUS, na dzień 31 grudnia 2024 r., populacja Miasta Opola liczyła 125 492 mieszkańców, w tym liczba kobiet zamieszkujących Miasto znacząco przewyższyła liczbę mężczyzn. Można zaobserwować, że na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców Miasta Opola początkowo zwiększyła się – nastąpiło zwiększenie liczby mieszkańców w roku 2017 w stosunku do roku 2016, a następnie zaczęła nieznacznie się zmniejszać. Tendencja ta utrzymywała się w okresie od 2019 do 2025 roku. Zgodnie z pozyskanymi danymi, współczynnik feminizacji w Mieście Opolu wynosi 114, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 114 kobiet. Przewiduje się, że do końca

⁴ <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1394463%2Cft-po-raz-pierwszy-w-historii-na-swiecie-zyje-wiecej-osob-powyzej-65-roku>

2040 roku liczba ludności spadnie do 118 609 mieszkańców, a do 2060 roku do 106 839 osób. Zatem spadek względem 2024 roku wyniesie odpowiednio: w 2040 roku – 5,48% i w 2060 r. – 14,86%. Kobiety nadal będą stanowiły większość mieszkańców Miasta – w 2040 r. 54%, w 2060 r. 54%. Jak wynika z pozyskanych z GUS danych, na przestrzeni kolejnych lat, współczynnik feminizacji nadal będzie wzrastać i utrzymywać się na poziomie od ok. 116 (w 2030 roku) do około 117 (w 2060 r. na 100 mężczyzn przypadnie 117 kobiet). Oznacza to, że struktura płciowa nie wyrównuje się, nawet przy ogólnym spadku populacji. Natomiast w praktyce oznacza to więcej samotnych kobiet w wieku senioralnym, a co za tym idzie – większe zapotrzebowanie na opiekę długoterminową, wsparcie opiekunów nieformalnych, profilaktykę geriatryczną i ginekologiczną oraz zabezpieczenie mieszkaniowe dla jednoosobowych gospodarstw.

Na bieżącą sytuację demograficzną wpływ ma wiele czynników. Jednym z nich jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. Od 2019 roku zauważalne jest zmniejszanie się wartości wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności w Mieście Opolu, co oznacza, że więcej ludzi umiera niż się rodzi. Struktura ludności Miasta Opola według ekonomicznych grup wieku w roku 2024 (stan na 31 grudnia 2024 r.) przedstawia się następująco: **16,1%** jest w wieku przedprodukcyjnym, **57,6%** mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, a **26,3%** mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpiły również znaczące zmiany w zakresie udziału mieszkańców Miasta w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych. Udział dzieci i młodzieży w ogóle populacji Miasta jest znaczny i oscyluje w granicach **16,1%**, natomiast największą część mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym **57,6%** (dane za 2024 rok). W wieku emerytalnym jest około co czwarty mieszkaniec (**26,3%**). Struktura wieku mieszkańców Miasta Opola zbliżona jest do wskaźników w całym kraju. **W Polsce** na dzień 31 grudnia 2024 r. jest **18 %** osób w wieku przedprodukcyjnym, **58,2%** w wieku produkcyjnym oraz **23,8%** w wieku poprodukcyjnym. Przewiduje się znaczące zmiany struktury wieku mieszkańców Miasta Opola. **Do 2060 roku** osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowić będą 16,69% społeczeństwa. W przypadku osób w wieku produkcyjnym – 47,76%, do 2060 roku znacząca część będzie znajdować się w wieku poprodukcyjnym (35,55%). Ze statystyki tej wynika więc, że **osoby aktywne zawodowo stanowić będą jedynie 47,76% populacji**. Negatywna zmiana dotyczyć będzie również osób w wieku poprodukcyjnym. **W 2019 roku co czwarty mieszkaniec Miasta Opola był seniorem (25,4 %), natomiast do 2060 roku co 3 mieszkaniec będzie seniorem (35,55 %).**

Na strukturę ludności wpływają również procesy migracyjne ludności z oraz do Miasta Opola, zarówno w obrębie Polski, tj. migracje wewnętrzne, jak i zagraniczne, czyli zewnętrzne. Biorąc pod uwagę dane z GUS, stan na dzień 31 grudnia 2024 r., **migracje wewnętrzne** osiągnęły wynik **-195**, co oznacza, że część obecnych mieszkańców Miasta decyduje się na wybór innej lokalizacji do życia. Natomiast dodatni wynik **migracji zagranicznych oscylujący na poziomie +110** wskazuje na to, iż Opole jest atrakcyjne dla osób przyjeżdżających z zagranicy, szczególnie migrantów zarobkowych i studentów. Dla Miasta to pozytywny element, ponieważ **widoczny jest napływ nowych mieszkańców**, co łagodzi starzenie się populacji Miasta i odpływy wewnętrzne.

Prognozy demograficzne dla Miasta Opola nie są jednak optymistyczne. W świetle przewidywanych zmian ludności (spadku liczby mieszkańców oraz **wzrostu liczby seniorów**), Miasto będzie zmagać się z wieloma trudnościami, na przykład na rynku pracy, na którym zmniejszy się liczba osób aktywnych zawodowo. **Zwiększy się jednocześnie potrzeba finansowania świadczeń emerytalnych.** Wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym znacząco wpłynie również na **konieczność reorganizacji systemu polityki społecznej**, rozwijanie środowiskowych form wsparcia, infrastruktury zdrowia oraz katalogu usług społecznych. Wszystko po to, by móc odpowiedzieć na aktualne i rzeczywiste potrzeby mieszkańców.

Polityka senioralna zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym jest ogromnym wyzwaniem, uwarunkowanym niezwykle trudną sytuacją demograficzną.

26 października 2018, Rada Ministrów przyjęła Dokument, pt.: „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność”. Są w nim przewidziane działania wobec osób starszych, w tym m.in.:

- kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie,
- tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej,
- tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.

Dodatkowo w „Polityce społecznej wobec osób starszych 2030” po raz pierwszy zaprojektowane zostały działania skierowane do niesamodzielnych osób starszych, w tym: zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych, zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych dostosowanych do potrzeb niesamodzielnych osób starszych.

Opole jest miastem o dynamicznie postępującym procesie starzenia się ludności – osoby, które ukończyły 60 rok życia stanowią już 26,3% mieszkańców. Sytuacja ta wymaga poszukiwań nowych rozwiązań oraz podejmowania działań na rzecz wsparcia seniorów i upowszechniania wiedzy dotyczącej wyzwań, z jakimi borykają się opiekunowie osób w wieku senioralnym.

Podczas prac nad Programem wyodrębniliśmy podstawowe zasady polityki senioralnej na lata 2026-2030 oraz wyznaczyliśmy kierunki działań:

▪ **Zdrowie, profilaktyka i samodzielność osób starszych**

Celem działań jest wydłużenie okresu życia seniorów w sprawności i zdrowiu poprzez działania profilaktyczne, działania na rzecz niesamodzielności oraz dostęp do programów profilaktyki zdrowotnej.

▪ **Aktywność społeczna, edukacyjna i obywatelska**

Celem działań jest przeciwdziałanie samotności osób starszych i ich wykluczeniu społecznemu poprzez rozwój i dalsze wzmacnianie klubów seniora, Uniwersytetów Trzeciego Wieku, zapewnienie dostępu do oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, a także włączanie osób starszych w procesy życia obywatelskiego miasta.

▪ **Usługi społeczne i wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób starszych**

Celem działań jest zapewnienie seniorom bezpieczeństwa i komfortu życia, zawłaszcza w przypadku osób niesamodzielnych, poprzez dalsze wzmacnianie i rozwój usług opiekuńczych oraz sąsiedzkich, wsparcie dla opiekunów nieformalnych, poprawę dostępności informacji o możliwych formach pomocy, a także koordynację działań instytucji i organizacji działających na rzecz seniorów.

▪ **Przyjazna dla seniorów przestrzeń Miasta Opola i dostępność**

Celem działań jest dalsze wzmacnianie wizerunku Opola jako Miasta przyjaznego starzeniu się „Age-friendly City” poprzez likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych, dostęp do bezpiecznych i dostępnych przestrzeni publicznych, w tym infrastruktury miejskiej.

▪ Cyfryzacja i nowe technologie

Celem działań jest ograniczenie wykluczenia cyfrowego seniorów poprzez dostęp do edukacji cyfrowej w obrębie e-usług i bezpieczeństwa w sieci, rozwój nowoczesnych form komunikacji miasta z seniorami oraz wykorzystanie technologii wspierających samodzielność seniorów (teleopieka).

Program Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030 pn. „Opole wspiera seniorów” prezentuje aktualne kierunki działań Miasta w obszarze polityki senioralnej. W ostatnich latach prognozy starzenia się społeczeństwa zarówno w skali lokalnej, jak i krajowej zostały uszczegółowione. Płyne z nich jednoznaczny wniosek, iż starość i starzenie się społeczeństwa będą w przyszłości najważniejszymi wyzwaniami społecznymi. Zjawisko to będzie uruchamiać kolejne procesy oraz determinować kształt polityki społecznej. Budowanie partnerstw jest jedną z najlepszych dróg do osiągnięcia sukcesów w Opolu. Przygotowując i wdrażając liczne przedsięwzięcia oraz projekty rozwojowe, przekonaliśmy się już o tym wielokrotnie. Nauczyło nas to, że świadomie i dobrowolnie podjęta współpraca, tj. zbudowana na wspólnych wartościach i zbieżnych celach, może stać się doskonałym narzędziem do tego, aby rozwijać miasto i by mieszkańcom żyło się zdecydowanie lepiej.

W Opolu seniorzy są ważnym partnerem władz samorządowych. Aktywnie uczestniczą w opracowaniu i realizacji polityki rozwoju miasta, w tym polityki senioralnej. W mieście Opolu seniorzy są postrzegani jako osoby z potencjałem. Zdajemy sobie sprawę, że ważna jest aktywizacja społeczna i zawodowa seniorów – planowanie oferty dla tej grupy osób musi uwzględniać specyfikę, złożoność oraz zróżnicowanie potrzeb i problemów. Główną wartością wyznaczającą perspektywę najbliższych miesięcy i lat będzie szeroko rozumiane bezpieczeństwo mieszkańców.

Miasto przyjazne dorastaniu i aktywnemu starzeniu się to miasto dbające o wszystkich jego mieszkańców. Grupą wymagającą szczególnego wsparcia są seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Odpowiedzialny samorząd to ten, który takie osoby będzie wspierać. Kreowanie zmian w przestrzeni miasta, z uwzględnieniem potrzeb tej grupy mieszkańców i ich opiekunów jest ważnym wyzwaniem.

Dostępność miast w różnych skalach przestrzennych odgrywa coraz większe znaczenie. Nasze oczekiwania są proste – dotrzeć do celu jak najszybciej, bezpiecznie i w odpowiednich warunkach. Wciąż jest wiele do zrobienia w tym obszarze. Dlatego też nadal będziemy promować i realizować działania na rzecz poprawy dostępności Miasta – przestrzeni publicznych i budynków. Projektowanie przestrzeni oraz tworzenie produktów i usług uwzględniających potrzeby zróżnicowanych grup mieszkańców jest niezwykle ważne. Miasto Opole dziś jest jeszcze miastem ludzi względnie młodych. Na ulicach, w kawiarniach, sklepach widać uczniów, studentów, wiele osób w młodym wieku. Ale w dłuższej perspektywie proporcje się odwrócą. Ton Miastu nadawać będą coraz częściej seniorzy, osoby starsze. To istotny potencjał. Szczególnym wyzwaniem w najbliższych latach będzie tworzenie warunków do tego, aby miasto było przygotowane na zmieniającą się rzeczywistość. Pewne jest, że będziemy starsi. To z czym będziemy musieli się w dłuższym horyzoncie zmierzyć to przede wszystkim zmiana struktury potrzeb, a także projektowanie rozwiązań, produktów, usług wynikających i uwzględniających potrzeby dorastającego oraz starzejącego się społeczeństwa. Osiągnięcie sukcesu w tym obszarze wymaga szeregu skoordynowanych działań, praktycznie w każdej sferze życia Miasta.

Szczególną uwagę zwrócimy na działania prozdrowotne. Dążyć będziemy do sprawnego funkcjonowania publicznych zakładów zdrowotnych, rozwoju grupowych specjalistycznych praktyk lekarskich (zespołów lekarzy uzupełniających się specjalności), rozwoju placówek wsparcia

psychologicznego i psychiatrycznego, a także do rozwoju telemedycyny. Będziemy dbać o bezpieczeństwo w zakresie zdrowia i zdrowego starzenia.

Mieszkańcy oczekują miasta, w którym liczy się głos jego obywateli. Jesteśmy miastem, w którym istotną rolę odgrywają rady dzielnic będące najbliżej mieszkańców i ich spraw. Z dbałością podchodzimy do tworzenia warunków dla ich maksymalnego rozwoju i realizacji kompetencji. W mieście prężnie działają organizacje pozarządowe w różnych obszarach pożytku publicznego, także w obszarze polityki senioralnej. To istotny kapitał. Będziemy podnosić jego wartość. Dążyć będziemy do zapewnienia maksymalnego udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w życiu Opolą. Będziemy dbać o rozwijanie więzi międzypokoleniowych, a także działań mających na celu przeciwdziałanie osamotnieniu seniorów. Istotne jest również przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu seniorów. Kluczowym wyzwaniem jest przekonywanie seniorów, że w nieprzewidywalnej, współczesnej rzeczywistości otwarcie się na elektroniczne formy komunikacji – nie wykluczające bezpośrednich relacji – jest wręcz nieuniknione.

Starzenie się społeczeństwa to kwestia, która dotyczy organizacji i instytucji działających na terenie miasta w obszarze polityki senioralnej. Dlatego by osiągnąć pozytywną zmianę niezbędna jest i będzie współpraca samorządu z partnerami gospodarczymi, społecznymi, publicznymi i pozarządowymi.

Cel główny oraz cele szczegółowe Programu

Celem głównym Programu jest projektowanie przestrzeni oraz tworzenie produktów i usług uwzględniających potrzeby zróżnicowanych wiekowo grup mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych – seniorów.

Program zakłada prowadzenie skutecznej polityki senioralnej opartej na aktywizacji, opiece, poszanowaniu godności, dialogu oraz partycypacji społecznej. Ponadto dąży do poprawy jakości życia najstarszych mieszkańców Opolą oraz przyczynia się do wzmacniania i utrwalania spójności oraz solidarności międzypokoleniowej w mieście Opolu.

Cel główny będzie realizowany przez następujące cele szczegółowe:

Cele szczegółowe	Działania
<p>Podniesienie poziomu świadomości seniorów na temat działań podejmowanych przez</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie Centrum Informacyjno-Edukacyjnego "Senior w Opolu", ▪ prowadzenie Centrum Aktywizacji Społecznej w Opolu (CAS), ▪ organizowanie spotkań i konferencji dla osób starszych dotyczących różnych obszarów życia, ▪ organizowanie imprez i wydarzeń aktywizujących oraz integrujących środowisko senioralne, ▪ realizację Kampanii "Opole w Rytmie Życzliwości", ▪ realizację konkursu "Miejsca Przyjazne Seniorom i Osobom z Niepełnosprawnościami w Opolu", ▪ prowadzenie strony internetowej www.seniorwopolu.pl,

<p>Miasto na rzecz osób starszych i we współpracy z seniorami poprzez:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie profilu miasta Opola na stronie Internetowej Światowej Organizacji Zdrowia: https://extranet.who.int/agefriendlyworld/author/opole/, na którym zamieszczane są informacje dotyczące działań na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami w mieście Opolu, ▪ budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w mediach, wśród młodzieży oraz w ramach relacji wewnątrzpokoleniowych, ▪ promocję w mediach działań realizowanych w obszarze miejskiej polityki senioralnej,
<p>Podniesienie poziomu aktywności społecznej seniorów poprzez:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizację imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych dla seniorów, ▪ organizację imprez cyklicznych, takich jak: Opolskie Dni Seniora, Opolskie Śniadanie Wielkanocne, Opolskie Dni Osób z Niepełnosprawnościami, Przegląd Piosenki Osób Niewidomych, Światowy Dzień Ubogich, ▪ działalność Uniwersytetów III Wieku oraz Klubów Seniora, ▪ działalność Rady Seniorów Miasta Opola, ▪ działalność Domów Dziennego Pobytu, ▪ rozwijanie systemu ulg i preferencji w ramach Karty „Opolski Senior”, ▪ rozwój wolontariatu na rzecz i wśród osób starszych, ▪ prowadzenie Centrum Informacyjno-Edukacyjnego “Senior w Opolu” Centrum Aktywizacji Społecznej, ▪ podnoszenie kompetencji cyfrowych seniorów oraz wdrażanie idei uczenia się przez całe życie, ▪ prowadzenie działań chroniących seniorów przed wykluczeniem cyfrowym – organizowanie szkoleń, akcji pomagających seniorom korzystać z laptopów i smartfonów, ▪ likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się, ▪ budowanie lokalnej sieci wsparcia osób starszych i ich rodzin,
<p>Zwiększenie dostępności osób starszych do systemu opieki zdrowotnej, rehabilitacji i profilaktyki poprzez:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizację miejskich programów polityki zdrowotnej, ▪ organizację akcji promujących zdrowy tryb życia, konferencji oraz konkursów dotyczących problematyki promocji zdrowia, ▪ prowadzenie bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego dedykowanej seniorom z Miasta Opola, ▪ realizację usługi Teleopieki, rozwój e-usług, ▪ poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych przez zwiększanie dostępu do „opieki na odległość”, poprzez zapewnienie dostępu do tzw. „opasek bezpieczeństwa”, ▪ wydawanie Kopert Życia, ▪ działalność Poradni Geriatrycznej, ▪ promowanie zachowań prozdrowotnych dla zapewnienia osobom starszym, jak najdłuższego samodzielnego funkcjonowania w środowisku z utrzymaniem dobrej jakości życia,
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizację Programu “Złota Rączka dla Seniora”, ▪ organizowanie bezpłatnych usług podologicznych oraz fryzjerskich, ▪ funkcjonowanie “Opolskiego Telefonu Życzliwości 60+” ▪ świadczenie usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami mających trudności w poruszaniu się,

<p>Rozszerzanie pakietu usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów oraz oferty pomocowej poprzez:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój form wsparcia dla opiekunów osób starszych, ▪ zapewnienie warunków wsparcia dla osób starszych w środowisku lokalnym, ▪ realizację usług Opieki wytchnieniowej w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Opieka wytchnieniowa”, ▪ realizację usług asystenckich w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. “Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, ▪ realizację usług w ramach Programu “Wspieraj Seniora”, Korpus Wsparcia Seniorów, ▪ realizację usług opiekuńczych ▪ działalność Re-Start,
<p>Prowadzenie i rozwój infrastruktury pomocy społecznej dedykowanej seniorom poprzez:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ działalność Domów Dziennego Pobytu; ▪ działalność Domów Pomocy Społecznej; ▪ działalność Środowiskowych Domów Samopomocy,
<p>Wspieranie przedsięwzięć na rzecz kształtowania świadomości społecznej dotyczącej starości i procesu starzenia się poprzez:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaangażowanie przedszkoli i szkół do realizacji działań o charakterze wielopokoleniowym, ▪ rozwój działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej starzenia się, ▪ rozwój lokalnej kadry realizującej zadania w ramach Program Polityki Senioralnej Miasta Opola, ▪ tworzenie przestrzeni dla dialogu międzypokoleniowego i zacieśniania więzi.

Wskaźniki

- przyrost naturalny w Mieście Opolu,
- liczba mieszkańców Miasta Opola w wieku 60+,
- udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Mieście Opolu,
- liczba osób powyżej 80 roku życia w Mieście Opolu,
- główne inicjatywy zrealizowane na rzecz seniorów w danym roku przez Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu” oraz Centrum Aktywizacji Społecznej,
- liczba osób korzystających z miejskiego transportu specjalistycznego dostosowanego do potrzeb osób starszych oraz z niepełnosprawnościami,
- liczba wydanych Kart „Opolski Senior”,
- liczba osób korzystających z usługi Teleopieki oraz „Opolskiego Telefonu Życzliwości 60+”,
- liczba osób korzystających z „opasek bezpieczeństwa”,
- liczba wydanych „Kopert Życia”,
- główne inicjatywy podejmowane przez Radę Seniorów Miasta Opola, działającej przy Prezydencie Miasta Opola,
- liczba osób przebywających w Domach Dziennego Pobytu w Mieście Opolu,
- liczba wydanych decyzji kierujących do DDP,
- liczba osób skierowanych do Domów Pomocy Społecznej,
- liczba osób przebywających w DPS na terenie Miasta Opola,
- liczba miejsc w Domach Pomocy Społecznej na terenie Miasta Opola,
- liczba Klubów Seniora funkcjonujących na terenie Miasta Opola,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60+) korzystających z pomocy społecznej w Mieście

Opolu,

- liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz środowiska senioralnego,
- dobre praktyki zrealizowane na rzecz środowiska senioralnego w Mieście Opolu w danym roku kalendarzowym,
- liczba osób w wieku 60+ objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób w wieku 60+ korzystających z usług opieki wytchnieniowej,
- liczba osób w wieku 60+ korzystających z usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami.

System Zarządzania Programem

System zarządzania Programem obejmuje jego przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie oraz ewentualną aktualizację.

Dokument został przygotowany przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu – Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu”, a także we współpracy z pracownikami Urzędu Miasta Opola i Jednostek Organizacyjnych Miasta Opola. Program został zbudowany w oparciu o wynik szerokich konsultacji z mieszkańcami i organizacjami skupiającymi osoby w wieku senioralnym. Za wdrażanie zapisów Programu odpowiedzialni są: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu. Wskazani w zakresie jego wdrażania współpracują z jednostkami podległymi oraz innymi wydziałami Urzędu Miasta Opola, a także partnerami spoza sektora finansów publicznych. Przewiduje się możliwość zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym na realizację działań dedykowanych seniorom w trybie określonym w Programie Współpracy Miasta Opola z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami. Dla realizacji Programu istotna będzie szeroka współpraca oraz zapewnienie sprawnego przepływu informacji pomiędzy organizacjami/instytucjami działającymi na rzecz seniorów a samymi seniorami. Przewiduje się możliwość realizacji projektów partnerskich, wielosektorowych, tak aby zaangażować jak najszersze grono odbiorców Programu.

Monitoring Programu prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie – Centrum Informacyjno-Edukacyjne „Senior w Opolu”.

Monitoring Programu będzie obejmował następujące działania:

1. systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji celów szczegółowych,
2. prowadzenie corocznych analiz i sporządzanie sprawozdań umożliwiających porównanie danych tematycznych i liczbowych,
3. ocenę stopnia osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów i działań, w tym wykorzystania środków,
4. ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a osiągniętymi rezultatami,
5. analizę przyczyn rozbieżności oraz identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych.

Informacja z wykonania w danym roku kalendarzowym zadań w ramach Programu przedkładana będzie Komisji Społecznej i Zdrowia Rady Miasta Opola oraz Radzie Seniorów Miasta Opola.

Źródła finansowania

Środki na realizację programu będą pochodziły z różnych źródeł, w tym ze środków:

- budżetu państwa,
- budżetu Miasta Opola,
- Funduszu Pracy,
- Unii Europejskiej,
- Funduszu Solidarnościowego,
- środków własnych poszczególnych realizatorów zadań,
- innych źródeł zewnętrznych.

5. Wykaz tabel i wykresów

Wykaz tabel

Tabela 1. Miasto Opole – ludność według płci

Tabela 2. Przyrost naturalny według płci w latach 2019-2025

Tabela 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2019-2025

Tabela 4. Prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku dla Miasta Opola, lata: 2030, 2040, 2050, 2060

Tabela 5. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Mieście Opolu w latach 2019-2025

Tabela 6. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

Tabela 7. Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym

Tabela 8. Ludność w wieku 80 lat i więcej

Tabela 9. Zasady Polityki Senioralnej Miasta Opola

Tabela 10. Oferta Centrum Informacyjno-Edukacyjnego „Senior w Opolu”

Tabela 11. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2021-2025 (do 06.2025 r.)

Tabela 12. Liczba osób skierowanych do Domów Pomocy Społecznej w latach 2020-2025 (do 06.2025 r.)

Tabela 13. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia Senioralnego Centrum Pracy w Opolu

Tabela 14. Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Opola w latach 2020-2025

Tabela 15. Wysokość środków finansowych na powierzenie realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty zadań publicznych z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym w latach 2020-2025 (do 06.2025 r.)

Tabela 16. Wysokość środków finansowych na powierzenie realizacji przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty zadań publicznych z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych – Centrum Aktywizacji Społecznej

Tabela 17. Wnioski złożone w ramach Budżetu Obywatelskiego w kategorii działania na rzecz seniorów

Tabela 18. Wnioski złożone w ramach Inicjatywy lokalnej w kategorii działania na rzecz seniorów

Tabela 19. Budżet Rady Seniorów Miasta Opola w latach 2020-2026

Tabela 20. Wsparcie finansowe dla Klubów Seniora z terenu Miasta Opola w latach 2021-2026

Tabela 21. Wydatki ogółem na usługę Teleopieki w Opolu w latach 2015-2021

Tabela 22. Liczba kursów wykonanych w ramach usługi transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami mieszkańców Miasta Opola w latach 2020-2025

Tabela 23. Kwota przeznaczona na realizację zadania w latach 2020-2025

Wykaz wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Opola w 2025 roku (stan na 30.06.2025 r.) i prognoza na lata 2030-2060

Wykres 2. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 1019-2025 (w procentach)

Wykres 3. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2021-2024

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Programu Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2026-2030 pn. „Opole wspiera seniorów”

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy należy m.in. „podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych”.

Polityka senioralna rozumiana jako skoordynowany system działań na rzecz seniorów jest jednym z głównych elementów polityki społecznej Miasta Opola. W celu sprawnej realizacji polityki senioralnej, Miasto Opole stworzyło Program Polityki Senioralnej Miasta Opola na lata 2018-2022 „Opole Seniorom”, który został uchwalony przez Radę Miasta Opola w dniu 30 listopada 2017 r. Był to pierwszy w historii samorządu Opola dokument ujmujący w sposób kompleksowy kwestie senioralne. Program zakładał realizację kompleksowych działań prowadzonych we współpracy ze środowiskiem lokalnym, którego celem było wsparcie samodzielnego i godnego życia starszych mieszkańców Opola.

W ostatnich kilkudziesięciu latach intensywność starzenia się społeczeństw, szczególnie w państwach wysoko rozwiniętych wzrasta, co przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego sprawia, że odsetek ludzi starszych w społeczeństwie szybko rośnie. Jest to skutek wydłużania się trwania ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia. Od 2019 roku zauważalne jest zmniejszanie się wartości wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności w mieście Opolu, co oznacza, że więcej ludzi umiera niż się rodzi. Wraz z rozwojem miast, zwiększa się udział osób po 60 roku życia w ich populacji.

W Opolu osoby starsze są ważnym partnerem władz samorządowych. Aktywnie uczestniczą w opracowaniu i realizacji polityki rozwoju miasta, w tym polityki senioralnej. Decyzją Nr OR-I.120.2.24.2025 Prezydenta Miasta Opola z dnia 14 października 2025 r. został powołany Zespół koordynujący działania w zakresie prac związanych z opracowaniem Programu Polityki Senioralnej miasta Opola na lata 2026-2030 pn. „Opole wspiera Seniorów” (zwanego dalej: Programem). Program jest dokumentem ujmującym w sposób kompleksowy kwestie senioralne. Polityka senioralna Miasta to skoordynowany system działań realizowanych we współpracy ze środowiskiem lokalnym, którego celem jest samodzielne i godne życie starszych mieszkańców miasta. Bezpośrednim adresatem Programu są seniorzy, tj. osoby, które ukończyły 60 lat i są mieszkańcami Miasta Opola.

Decyzja o skoordynowaniu działań na rzecz starszych mieszkańców miasta wynika z szeregu uwarunkowań, do których należą między innymi wzrost udziału seniorów w strukturze demograficznej miasta, zróżnicowanie potrzeb i problemów tej grupy mieszkańców, a także ograniczenia systemu wsparcia dla seniorów.

Celem głównym Programu jest projektowanie przestrzeni oraz tworzenie produktów i usług uwzględniających potrzeby zróżnicowanych wiekowo grup mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych – seniorów.

Program zakłada prowadzenie skutecznej polityki senioralnej opartej na aktywizacji, opiece, poszanowaniu godności, dialogu oraz partycypacji społecznej. Ponadto dąży

do poprawy jakości życia najstarszych mieszkańców Opola oraz przyczynia się do wzmocnienia i utrwalania spójności oraz solidarności międzypokoleniowej w mieście Opolu.

Konsultacje społeczne Programu przeprowadzono w okresie od 5 do 10 marca 2026 r. w oparciu o Zarządzenie w sprawie przeprowadzenia konsultacji z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami oraz Opolską Radą Działalności Pożytku Publicznego. W ramach przeprowadzonych konsultacji Program został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Seniorów Miasta Opola, Opolską Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Kluby Seniora z terenu miasta Opola.